

**Inin aka-aka hā_p sabab Isa
Almasi
Jūd_d inin sinulat we' Yahiya
Pahā_{ti} sabab jūd_d sinulat we'
Yahiya**

Si Yahiya inin dangan me' tindeg si Isa tapene'ne dina'ak magmahalayak lapalnen. Samanen si Sebede, a'a magkenna. Sa'inen si Salome, tindeg Isa Almasi isab duk dambuwa' iye me' dende mangu-rung bānya' pu si Isa duk me' tindegnen.

Si Yahiya bata' pe pangalingan si Isa iyehin. Sasangde duk si Yakub, pungtina'inen, maghatul pokot samaden la'i si higad lamew, palabey si Isa duk bino'o siye we' ne. Magtawus inambanan we' si Yahiya duk si Yakub samaden la'i dem bangka' duk nuhut ne siye si Isa. Dambūs-būs te'ed panuhut Yahiya si Isahin. Sampay bahi' iye ga' te'ed pinda sandelne pu si Isahin duk magesseb te'ed siye duwangan.

Inaka we' Yahiya bang we'ey sulatne jūd inin. Pa'inne supaya ko' me' a'ahin kahagad we' si Isa asal bennal Anak Tuhanin duk sabab pakahagadde inin, taga umul siye ga' tamananne. Niya' pitu' hinangan si Isa balakatan inaka we' Yahiya tu'u si sulatne inin. Duk niya' pitu' usihat si Isa inaka we' ne. Si me' hinanganne maka'ulali' miya'an, takitete we' Tuhanin mamapitu si Isahin. Si me' usihat si Isa inin, takitete isab we' Tuhanin mamapitu si Isahin.

Kabaya'an Yahiyahin we' kahagad me' a'ahin pu si Isa duk nuhut siye iye. Pegge' luwal hadja bang sandel siye pu si Isa meke siye taga umul salama-lama. Ga' niya' lān seddili.

Lapalin manjari a'a

¹ Ga' pe dunya inin pinapanjari asal andang ne Lapalin. Lapalin magdambuwa' duk Tuhanin duk Lapalin Tuhanin ne. ² Kemuwe awwalley Lapalin duk Tuhanin dambuwa' du. ³ Kēmon-kēmonin pinapanjari we' Lapalin amban panganda'akan Tuhanin. Ga' niya' pinapanjari bisan ine tu'u dem alam inin bang duma'in amban Lapalin. ⁴ Lapalin asal po'on umulin duk umul inin mangurung danta' si pikilan manusiya'in. ⁵ Danta' inin ninag dem kalindeman duk danta'in ga'i te'ed tapalem we' lindemin.

⁶ Manjari, niya' a'a kawakilan we' Tuhanin, ēnnen Yahiya. ⁷ Dina'ak iye we' Tuhanin pitu magaka sabab danta' inin, supaya kēmon a'ahin makakale inakanen duk kahagad. ⁸ Duma'in Yahiya danta' inin. Saguwa' akane mapituhin magaka-aka sabab danta'in. ⁹ Danta' mabennal inin, hāтинен Lapalin, tiya' ne pitu si dunya ngurung danta' si pikilan manusiya'in kēmon.

¹⁰ Saguwa' bisan ne Lapalin tu'u si dunya duk pinapanjari hep we' ne dunyahin, ga' du Lapalin takilale we' me' a'a si dunyahin. ¹¹ Pitu iye si lahatne, saguwa' ga' iye tinayima' we' bangsanen. ¹² Saguwa' sine-sine nayima' Lapalin duk makahagad si iyehin, urunganne siye kapatut manjari me' anak Tuhanin. ¹³ Tahinang siye anak Tuhanin

duma'in kuwe' paganak manusiya' atawa amban kabaya'an manusiya' atawa amban napsu manusiya'. Saguwa' tahinang siye anak Tuhanin amban kabaya'an Tuhanin.

¹⁴ Manjari, Lapalin palahil tu'u si dunya taga baran manusiya' duk patenna' diyaleman manusiya'. Kēmon lasa duk bennal la'i si iye. Takite kami balakatnen duk sahayanen, duk balakatne duk sahayane inin talep si iye pegge' iye Anak Tuhan dambuwa'-buwa'in.

¹⁵ Si Yahiya magaka-aka sabab Lapalin. Missā iye papales, pa'inne, "Iye ne hep inin bakas inakaku si ka'amin, pa'inku, 'Niya' pitu dambuli amban aku. Pasōng iye langkew amban aku pegge' ga' pe ku inanakan, asal andang ne iye.'" Iye inin inaka Yahiyahin.

¹⁶ Pegge' la'i si Lapalin kēmon lasahin, kite bi kēmon makahampit isab lasanen duk tabangnen. Lasanen duk tabangnen pinagtamba-tamba si kite bi. ¹⁷ Sara' Tuhanin pinasampay si manusiya' we' si Musa, saguwa' lasa Tuhanin duk bennalin pinangurung si manusiya' we' Isa Almasi, iye inēnan Lapal Tuhanin. ¹⁸ Ga' niya' bakas ngite Tuhanin. Saguwa' pinakata'u Tuhanin si manusiya' we' Anakne dambuwa'-buwa'in, pegge' asal Tuhan du iye duk magdambuwa' iye duk Samanen.

Inaka si Yahiya magpandi-pandi me' a'ahin

Manjari niya' me' a'a pī pu si Yahiya sābune magpandi me' a'a si lipag bohe' Jordan, si kaluma'an Betani. ¹⁹ Dambuwa' ellew niya' me' imam duk

me' tabang me' imamin dina'ak we' me' nakura' me' Yahudi si puweblo Awrusalamin hap pī pu Yahiya nilew iye bang sine iye. ²⁰ Ga' magellig-ellig Yahiya saguwa' magbennal te'ed iye, pa'inne, “Duma'in ku Almasihin.” ²¹ “Na, sine kew?” pa'inde. “Si Eliyas ke kew?” Pa'in Yahiya, “Duma'in.” Pa'in me' imamin, “Ka'u ke nabi inagad-agad bangsate bi Isra'ilin?” Nambung Yahiya, “Duma'in.” ²² Manjari pa'inde si iye, “Akahanun kami bang sine kew te'ed. Subey kami akahannu supaya niya' pangaka kami si me' manganda'ak kami mapituhin. Ine pa'innu sabab dinun?” ²³ Sambung Yahiyahin sali' du te'ed kuwe' bakas tasulat Nabi Isaya dem kitabin. Pa'in Yahiya, “Aku a'a maglingan papales dem lahat makagindew-gindewin. Pa'inku: Pabentelun bi lān sōng palabeyan Tuhanin.”

²⁴ Me' imam inin bakas dina'ak pī we' me' Yahudi be-āgama te'ed inēnan me' Pariseo. ²⁵ Manjari tinilew we' de Yahiya balik, pa'inde, “Na, we'ey kew magpandi me' a'a bang duma'in kew Almasihin atawa si Nabi Eliyas atawa nabi inagad-agad bangsate bi Isra'ilin?” ²⁶ Sambungan Yahiya siye, pa'inne, “Aku inin, magpandi ku me' a'a duk bohe'. Saguwa' niya' dambuwa' nengge lu'u si tengnga'bi saguwa' ga'i kata'uhanbi bang sine. ²⁷⁻²⁸ Dambuli iye amban aku pitu, saguwa' ga'i ku pata' bisan ngalekkahan ingket tehompā'nen pegge' langkew te'ed iye amban aku.”

Bili-bili Tuhanin

²⁹ Pagsasumuhin, kite Yahiya si Isa pī patudju si iye. Pagkitene si Isa, pa'in Yahiya si me' a'a mala'ihin, “Iye ne hep inin dalil ganti' bili-bili pangurung Tuhanin pagkuluban para si manusiya'. Iye inin mamuwasan duse manusiya'in kēmon.
³⁰ Iye ne hep inin bakas inakaku si ka'amin, pa'inku, ‘Niya' pitu dambuli amban aku. Langkew iye amban aku, pegge' ga' pe ku inanakan asal andang ne iye.’ ³¹ Tagna' ga' kata'uhanku bang sine a'a mapitu dambuli amban akuhin,” pa'in Yahiya. “Saguwa' pitu ku magpandi me' a'a duk bohe' supaya iye tapakilale si bangsa Isra'ilin.
³²⁻³³ Ga' pe iye kata'uhanku, saguwa' pa'in Tuhan manganda'ak aku magpandi me' a'a duk bohe'in, ‘Bang takitenu Niyawa Sutsihin paduwa'i pī si dambuwa' a'a duk pateteg la'i si iye, iye iyan seddili pamandine manusiya'in; papīne si siye Niyawa Sutsihin.’ ” Manjari naksi' Yahiya sabab si Isa, pa'inne, “Bakas takiteku te'ed Niyawa Sutsihin duwa' i amban diyata' langit kuwe' bantuk as-sang padapu' duk pateteg pu si Isa. ³⁴ Asal takiteku te'ed,” pa'in Yahiya, “hangkan kasaksi' anku we' bennal-bennal te'ed si Isa inin Anak Tuhanin.”

Tagna' tindeg si Isahin

³⁵ Pagsasumuhin, la'i ne isab si Yahiya si lipag bohe' Jordan duk duwangan me' tindeggen.
³⁶ Takite Yahiya si Isa palabey. Magtawus pa'inne, “Iye hep miya'an dalil bili-bili Tuhanin.” ³⁷ Takale me' tindegne duwanganin pina'in Yahiya miya'an, manjari paturul siye pu si Isa. ³⁸ Paghaleng si Isa, takitene duwanganin paturul si iye. Tinilew

siye we' ne, pa'inne, “Ine akabin?” Nambung siye, pa'inde, “Rabbi, (hātinen Guru) antag patenna'annun?” ³⁹ Pa'in si Isa, “Nuhut ka'am aku duk takitebi.” Manjari nuhut ne siye si Isa. Hatu ne miya'an me' lisag ampat kohap. Takite we' de patenna'an si Isahin duk la'i pe siye ngeregse' lindem. ⁴⁰ Dambuwa' mapaturul pu si Isahin, ēnnen si Andariyas. Si Andariyas inin pungtina'i si Simon Petros. ⁴¹ Manjari magtawus piniha we' Andariyas pungtina'inen. Pagtakasuwa'ne ne, pa'inne si iye, “Takasuwa' kami ne Almasihin.” (Almasihin iye tapene' Tuhan magsultan matu'u si dunyahin.) ⁴² Ubus bino'o we' ne si Simon pī pu si Isa. Pinayaman si Simon pahantap we' si Isa duk pa'inne, “Ka'u si Simon; ēn samanun Yahiya. Saguwa' ēnante kew si Kepas.” (Ēn Kepas inin sali' du kuwe' ēn Petros, hātinen, batu.)

Ilinganan we' si Isa si Pilip duk Natanael

⁴³ Pagsasumuhin, tapikil si Isa hap pī si lahat Jalil. Takasuwa'ne si Pilip duk pa'inne si iye, “Nuhut kew aku.” ⁴⁴ Si Pilip inin amban Betsaida, lahat si Andariyas duk si Petrosin. ⁴⁵ Piniha we' si Pilip si Natanael. Pagtakasuwa'ne, inakahan we' ne, pa'inne, “Takasuwa' kami ne a'a bakas inaka si Musa dem kitab Tawratin duk inaka isab we' me' kanabi-nabihanin dem sulatden. Iye si Isa anak si Yusupin amban kaluma'an Nasaret.” ⁴⁶ Pa'in Natanael, “Oy, ga' niya' a'a hāp paguwa' amban Nasaret.” Pa'in si Pilip, “Nuhut be kew aku duk kitenu.” ⁴⁷ Pagkite si Isa si Natanael tudju pī si iye, pa'in si Isa, “Tiya' niya' dambuwa' a'a

Isra'il te'ed. Ga'i iye ngakkal.” ⁴⁸ Pa'in Natanael pu si Isa, “Sa'ingge pangata'unu akuhin?” Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Ga' pe kew linganan si Pilip, takitete ne kew diyawa' po'on kayu igirahin.” ⁴⁹ Pa'in Natanael si iye, “Tuwan, ka'u Anak Tuhanin. Ka'u sultan bangsa Isra'ilin.” ⁵⁰ Pa'in si Isa si iye, “Kahagad ke kew si aku pegge' pa'inku we' takitete kew diyawa' po'on igirahin? Si pasōngan makakite du kew iyan me' hinanganku labi pe maka'ulali' amban inin.” ⁵¹ Duk pa'in si Isa si siye, “Sabennal akahante ka'am, si pasōngan takitebi du iyan surga'in luka duk takitebi isab me' mala'ikat Tuhanin magduwa'i-manai'ik amban aku, Anak Manusiya'in.”

2

Pagkawin la'i si Kanahin

¹ Pagpuwas duwem bahangi kemuwe pagbissā si Isa duk Natanaelin, niya' magkawin la'i si kaluma'an Kana, la'i si lahat Jalil. Sa'i si Isahin la'i si pagkawinan. ² Si Isa duk me' tindeggen tabatik isab pī. ³ Manjari la'i si pagkawinan, ininumden bohe' ubas bu ubus ne we' me' a'ahin ininum. Pa'in sa'i si Isahin si iye, “Ubus ne bohe' ubas ininumden.” ⁴ Pa'in si Isa si sa'inen, “Da'a kew magsuse sabab iyan. Aku sa' ta'u si iyan. Ga' pe ta'abut waktu pamakiteku balakatkun.” ⁵ Manjari pa'in sa'inen si me' dara'akan si luma' miya'an, “Ine-ine panganda'akan si Isa ka'am, hinangun bi.”

⁶ Niya' la'i ennem poga batu pangisihan bohe' pangoso'an me' Yahudihin, nuhut addatde pag-sutsihin. Dambuwa' poga isihan me' lime mital. ⁷ Pa'in si Isa si me' dara'akanin, "Penno'anun bi me' poga iyan duk bohe'." Pinenno'an ne we' de, sampay sōng bu'us. ⁸ Manjari da'ak si Isa siye, pa'inne, "Nginduk ne ka'am amban me' poga iyan bu bo'ohun bi pī si mangantan pagkādja'an inin." Bino'o ne we' de pī si mangantan pagkādja'anin, ⁹ duk kininaman we' ne bohe' mamanjari bohe' ubasin. Ga' kata'uhanne bang amban bohe' ubas miya'an, saguwa' me' dara'akan bakas mangin-duk bohe'in kata'uhande. Manjari magtawus ilin-ganan we' ne pangantin lellahin. ¹⁰ Pa'inne si iye, "Iye addatin bang magtāgad, pama'inum dehellu ininum mahāpin. Manjari bang ekka ne ta'inum me' a'ahin, meke ne pama'inum ininum mangga'i mahāpin. Saguwa' ka'u, ta'enna'nu pe sampay kuwe'itu ininum mahāpin."

¹¹ Iye inin hinangan maka'ulali' tagna' hininang si Isahin. Hininang inin we' ne la'i si Kana, si lahat Jalil. Pinakitehan we' ne balakatnen, manjari kahagad me' tindeggen si iye. ¹² Pagubus inin, padurul disi Isa hap pī si puweblo Kapernaum. Sawe'ne magtuhutin sa'inen, me' pungtina'inen, duk me' tindeggen. La'i siye patenna' bang piyem bahangi.

Pī si Isa si langgal hadjehin

(Mateo 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46)

¹³ Tapit ne pagkādja'an me' bangsa Isra'ilin ēnande Pangesseban. Hangkan pataked si Isa duk

me' tindeggen hap Awrusalam, lahat pagkādja 'anin. ¹⁴ Pagtekkade la'i, padiyalem siye dem langgal hadjehin. Iye takite si Isahin dem langgal miya'an, me' a'a magdagang sapi' duk me' bili-bili duk me' assang para pagkuluban. Duk takitene isab me' a'a magtingkolo' si bihing lamisahanden magsambi'-sambi' sīn. ¹⁵ Pagkite si Isa siye la'i, ngeddo' iye lubid hinangne lalagut bu pinaluwas siye kēmon we' ne amban dem langgalin, sampay me' bili-biliden duk me' sapi'den. Ilintuwadan isab we' ne me' lamisahan me' a'a magsambi'-sambi' sīnin duk kinanat we' ne sīnden. ¹⁶ Duk pa'inne si me' a'a magdagang assangin, "Paluwasun bi me' daganganbi iyan amban dem langgal inin! Da'a hinangun bi tabu'an langgal inin, pegge' inin luma' Samaku, Tuhanin." ¹⁷ Pagkite me' tindeg si Isahin hininangne inin, ta'essebde we' tasulat dem kitab, pina'in la'i, "Ellegku si luma'nun, o Tuhan, kuwe' ebbut dem ateyku makapagka'at aku." ¹⁸ Manjari tinilew si Isa we' me' nakura' me' Yahudihin, pa'inde, "Ine kapatutnu ngahinang me' hininangnu miya'an? Pakitehanun kami hinangan maka'ulali' tanda' kapatutnun." ¹⁹ Sambungan si Isa siye, pa'inne, "Larakun bi langgal inin, duk patenggeku balik dem tellu ellew." ²⁰ "Uy," pa'in me' nakura'in, "langgal inin, ampatpū' duk ennem tahun pangahinang inin. Tapatenggenu balik dem tellu ellew hadja?" ²¹ Saguwa' hāti langgal pina'in si Isahin, duma'in langgal miya'an, saguwa' baranen. ²² Hangkan pagellum ne balik si Isa amban kamateynen, ta'esseb me' tindeggen we' bakas

bissāne inin. Duk kinahagad ne we' de tasulat dem kitabin duk bakas binissā si Isahin.

Kata'uhan si Isa pikilan duk diyalem atey manusiya'in

²³ Pala'i si Isa si Awrusalamin, baytu Kādja'an Pangessebanin, ekka kahagad si iye pagkitede me' hinangan maka'ulali' hininangnen. ²⁴ Saguwa' si Isa ga' ngandel si siye, pegge' kata'uhanne pikilan duk diyalem atey manusiya'in kēmon. ²⁵ Bisan iye ga'i inakan, kata'uhanne du bang ine dem atey manusiya'in.

3

Si Isa duk Nikodemus

¹ Manjari inin, niya' dambuwa' nakura' me' Yahudihin, ēnnen si Nikodemus. Dambuwa' iye Pariseo. ² Dambuwa' sangem pī iye pu si Isa duk pa'inne, “Tuwan, kata'uhan kami we' ka'u dambuwa' guru dina'ak we' Tuhanin pitu. Pegge' ga'i tahinangnu me' hinangan maka'ulali' hininangnun bang ga' kew ka'urungan balakat we' Tuhanin.” ³ Nambung si Isa, pa'inne, “Sabennal akahante kew, bang a'ahin ga'i inanakan balik, ga'i takitene pagbaya'an Tuhanin.” ⁴ Pa'in Nikodemus, “Sa'ingge a'ahin inanakan balik bang bahi' ne iye? Ga'i iye umasek balik pī dem betteng sa'inen bu inanakan balik.” ⁵ Nambung si Isa, pa'inne, “Sabennal akahante kew, bang a'ahin ga'i inanakan amban bohe' duk amban Niyawa Tuhanin, ga'i iye umasek dem pagbaya'an Tuhanin. ⁶ Inanakan we'

manusiya'in, manusiya' du. Saguwa' bang a'ahin inanakan balik amban Niyawa Tuhanin, tahinang iye anak Tuhanin. ⁷ Da'a kew ulali' pegge' pa'inku si ka'u we' subey ka'am kemon inanakan balik," pa'in si Isa. ⁸ "Dalilnen baliyuhin. Baliyuhin nihup tungan-tungan kabaya'anne. Ga'i kata'uhan bang amban baliyuhin atawa bang tungan, saguwa' takalenu begeddunen. Sa miya'an du isab bang a'ahin inanakan amban Niyawa Tuhanin, ga'i kata'uhan bang sa'ingge saguwa' to'o." ⁹ "Sa'ingge kajarine inin?" pa'in Nikodemus. ¹⁰ Nambung si Isa, pa'inne, "Ga'i ke inin tahatinu bu guru bantu kew tu'u si bangsate Isra'il? ¹¹ Sabennal akahante kew, kami iye inaka kamihin kinata'uhan kamihin, duk iye sinaksi'an kamihin me' bakas takite kamihin. Saguwa' ga'i kahagadbi panaksi' kamihin. ¹² Sa'ingge pakahagadbi panolo'ku sabab surga'in, bang bisan panolo'ku sabab dunyahin ga'i kahagadbi? ¹³ Ga' niya' bakas tapī si surga' luwal aku, Anak Manusiya'in. Duwa'i ku pitu amban surga'. ¹⁴ Si Musa awwalley, masa pala'ine si lahat makagindew-gindewin magtuhut duk me' bangsa Isra'ilin, ngahinang iye bantuk sawe amban tumbaga duk pina'angkat duk binowet we' ne diyata' olom, supaya bang payaman me' a'a bakas tatigtukin sawe miya'an, kawuli'an siye. Damikkiyan aku, Anak Manusiya'in, subey ku isab pina'angkat diyata' olom duk pinapatey, ¹⁵ supaya kemon masandel si akuhin ellum salama-lama la'i si pana'an an Tuhanin." Iye inin bissā si Isa pu Nikodemusin. ¹⁶ Kinalasahan

te'ed we' Tuhanin manusiya'in, hangkan sinōngan we' ne Anakne dambuwa'-buwa'in pinapatey, supaya kēmon masandel si Anaknen ga'i pasape' amban Tuhan saguwa' ellum siye salama-lama la'i si pana'an an Tuhanin. ¹⁷ Pinapitu we' Tuhanin Anaknen si dunya duma'in ngalabo'an manusiya'in hukuman, saguwa' muwasan duseden.

¹⁸ Sine-sine sandel si Anak Tuhanin ga'i tewwa' hukuman Tuhanin. Mangga'i masandelin, tewwa' hukuman Tuhanin ne, pegge' ga' iye sandel pu si Isa, Anak Tuhan dambuwa'-buwa'in. ¹⁹ Iye inin jānnen hangkan siye tewwa' hukuman Tuhanin, pegge' tiya' ne pitu si Isa si dunya ngadanta'an pikilan manusiya'in, saguwa' ga'i manusiya'in mabaya' si danta'in. Kabaya' ande lindemin pegge' me' hinanganden la'at. ²⁰ Kēmon maghinang mala'atin bunsu te'ed si danta'in duk ga'i iye pat-apit si danta'in, pegge' ga' iye baya' we' takite me' hinanganne mala'atin. ²¹ Saguwa' kēmon maghinang mabentelin pī dem danta' supaya pasti' takite we' me' hinangannen nuhut panganda'akan Tuhanin.

Si Isa duk Yahiya

²² Pagubus inin, hap pī si Isa duk me' tin-degnen si me' kalahatan si Yahudiya. Tiggel-tiggel siye la'i duk magpandi siye me' a'a la'i. ²³⁻²⁴ Ga' pe miya'an si Yahiya takalabusu. Magpandi me' a'a isab Yahiya la'i si lahat Anon pegge' ekka bohe' la'i. Lahat Anon inin tapit si lahat Salim. Ekka me' a'a magpīhan si iye duk pinandi

siye we' ne. ²⁵ Manjari me' tindeg Yahiyahin magsu'al duk dambuwa' Yahudi sabab addat pag-sutsihin. ²⁶ Hap pī me' tindeg Yahiya miya'an si iye duk pa'inde si iye, “Tuwan, ta'essebnu ke a'a sawe'nu magtuhut la'i si lipag bohe' Jordanin, iye bakas inakanun? Na kuwe'itu magpandi me' a'a ne iye, duk ekka te'ed a'a hap pī si iye.” ²⁷ Nambung Yahiya, pa'inne, “Ga' niya' kapatut a'a bang duma'in pangurung Tuhan si iye. ²⁸ Ka'am iyan magsaksi'an aku we' bakas tapa'inku we' duma'in ku Almasihin. Pinapitu ku hadja dehellu amban iye, magpanyap para si iye. ²⁹ Bang upama niya' magkawin, pangantin lellahin dapu' andahin. Saguwa' bagaynen nengge-nengge la'i duk pakale-kale. Sinna iye pagtakalene missā pangantin lellahin. Kami duk si Isa kuwe' siye miya'an du isab,” pa'in Yahiya. “Kēgan ne ku manamal. ³⁰ Subey iye pasōng pinahadje saguwa' aku subey ne padiyawa'-diyawa',” pa'in Yahiya.

Mapitu amban surga'in

³¹ Mapitu amban surga'in langkew amban kēmon. A'a amban dunyahin, luwal hadja sabab dunya binissānen pegge' a'a dunya iye. Saguwa' mapitu amban surga'in langkew amban kēmon. ³² Me' panolo'nen me' bakas takitene duk takalene la'i si surga'in, saguwa' ga' niya' kahagad si panolo'nen. ³³ Bang niya' kahagad si panolo'nen, magbennal iye sabab inin we' kēmon pina'in Tuhanin asal bennal. ³⁴ Almasi pinapitu we' Tuhanin, duk iye binissānen, lapal Tuhanin, pegge' pangurung si iye Niyawa

Tuhanin, Niyawa Tuhanin ga' te'ed niya' kulang pu Almasi. ³⁵ Malasa te'ed Tuhanin si Anaknen duk inurungan iye we' ne kapatut si kēmon-kēmonin. ³⁶ Sine-sine sandel si Anak Tuhanin ellum salama-lama. Saguwa' mangga'i masandel duk manuhut si Anak Tuhanin, ga' niya' umulne salama-lama. Bisan miya'an, pateteg si iye mulka' Tuhanin salama-lama.

4

Si Isa duk dende Samariyahin

¹ Manjari, takale me' Pariseohin we' mas ekka ko' a'a patindeg pu si Isa duk tapandi we' ne amban me' mapatindeg pu si Yahiyahin. ² (Saguwa' iye mato'ohin, duma'in si Isa magpandi me' a'ahin saguwa' me' tindeggen hadja.) ³ Pagkata'uhan we' si Isa sabab me' suwi-suwi inin, tahala' iye duk me' tindeggen amban lahat Yahudiya balik pī si lahat Jalil. ⁴ Subey siye pabutas amban lahat Samariya.

⁵ Pagtekka siye si lahat Samariya, hap pī siye si dambuwa' puweblo inēnan Sikar. Tapit puweblo inin si bulak pinangurung we' si Yakub si anaknen Yusup awwalley. ⁶ La'i si antag miya'an niya' kupung bakas hininang we' si Yakub awwalley. Ningkolo' si Isa si higad kupungin pegge' pekkeng iye si paglengnganan. Lettu ne miya'an ellewin. ⁷⁻⁸ Me' tindeggen ga' la'i pegge' la'i siye hap puweblo melli kinakande. Ga' tiggel niya' tekka pī dende Samariya nginduk bohe'. Pa'in si Isa si iye, “Dende, urungun ku bohe' inumku.” ⁹ Nambung dendehin, pa'inne, “Oy, bangsa Yahudi kew. We'ey kew māku bohe' si aku bu bangsa Samariya

ku?” Missā dendehein kuwe' miya'an pegge' me' Yahudihin ga'i hep baya' ngangguna me' panyap me' a'a Samariyahin. ¹⁰ Nambung si Isa, pa'inne, “Bang hadja kata'uhannu bang ine pangurung Tuhan si manusiya'in duk bang sine ku, mamāku bohe' si ka'u kuwe'itu inin, bugtu' asal māku kew isab bohe' si aku duk pa'inumte kew bohe' makapakellumin.” ¹¹ “Tuwan,” pa'in dendehein, “antag kew ngeddo' bohe' makapakellumin? Ga' hati' niya' panginduknu duk lalem hep kupung inin. ¹² Kupung inin ta'amban si kami we' papu'ten bi si Yakub. Siye magtewtey-anakin duk sampay me' hayepden, tu'u si kupung inin panginumanden. We' labi kapatutnun amban kapatut si Yakubin?” ¹³ Nambung si Isa, pa'inne, “Kēmon manginum bohe' kupung inin, lekkakan du balik. ¹⁴ Saguwa' sine-sine maka'inum bohe' pama'inumku iyehin, ga'i ne te'ed lekkakan balik. Pegge' bohe' pama'inumku iyehin manjari kuwe' buwal neyibuwa diyalem ateyne, ngurungan iye bohe' makapakellum iye salama-lama.” ¹⁵ “Tuwan,” pa'in dendehein, “urungun ku bohe' pina'innu inin inumku, duk ne ku ga'i lekkakan balik duk ga'i ne ku subey magpituhan nginduk bohe'.”

¹⁶ “Pī kew eddo'un ellanun,” pa'in si Isa, “bu bo'ohun pitu.” ¹⁷ “Ga' niya' ellaku,” sambung dendehein. Pa'in si Isa si iye, “To'o pina'innu iyan. Ga' niya' ellanu. ¹⁸ Pegge' minlime kew bakas magella saguwa' sawe'nu magdambuwa' kuwe'ituhin duma'in ellanu. To'o pina'innun.” ¹⁹ Pa'in dendehein pu si Isa, “Tuwan, bahu

kata'uhanku we' ka'u inin nabi hati'. ²⁰ Me' kapapu'an kami bangsa Samariyahin," pa'inne, "tu'u si punu inin lugal panambahayangande Tuhanin. Saguwa' ka'am me' Yahudihin, pa'inbi we' subey la'i si Awrusalam panambahayangante bi Tuhanin." ²¹ Pa'in si Isa si iye, "Dende, kahagadun pina'inku inin. Niya' du iyan waktu si pasōngan, bang me' a'ahin nambahayang si Samate bi Tuhanin, duma'in tu'u si punu inin atawa la'i si Awrusalam. ²² Ka'am me' bangsa Samariyahin, magsambahayang ka'am saguwa' awam ka'am bang ine sinambahayangbin. Kami me' Yahudihin, kata'uhan kami bang sine sinambahayang kamihin, pegge' manimbul me' manusiya'in paguwa' hep amban bangsa Yahudi. ²³ Saguwa' tekka du waktuhin duk kuwe'itu ne hep, we' me' a'a manambahayang sabennalin, sambahayangde du Samate bi Tuhanin amban dem ateyde duk asal to'o panambahayangden. Kuwe' iyan kinabaya'an Samate bi Tuhanin panambahayang si iyehin." ²⁴ Pa'in si Isa pe, "Tuhanin po'on niyawa, lagi' niyawa du iye, duma'in du iye kuwe' manusiya' taga baran. Duk sasuku manambahayang si iyehin subey sambahayangde iye amban dem ateyde duk subey to'o panambahayangde si iyehin." ²⁵ Pa'in dende hin pu si Isa, "Asal kata'uhanku niya' du pitu si pasōngan magsultan si kite bi, iye Almasihin. Pagtekka iye pitu, pahātihanne du si kami kēmon-kēmonin." ²⁶ Pa'in si Isa, "Aku ne hep, iye mamissā si ka'u inin."

²⁷ Bahu ubus bissāne inin, tekka ne me' tindeg

si Isahin. Ulali' siye pegge' kitede niya' dende sawe'ne magbissā-bissā. Saguwa' ga' siye nilew dende hin bang ine akanen, atawa nilew si Isa bang we'ey iye magbissā-bissā duk dende miya'an. ²⁸ Manjari inambanan we' dende hin kombo'ne pangisi-ngisihanne bohe'in duk balik iye pī si puweblo. Pagtekkane la'i, missā iye si me' a'a mala'ihin. ²⁹ Pa'inne, “Dayi' be ka'am nuhut aku. Payamanun bi, niya' a'a ngakahan aku kēmon bakas tahinangku ilabeyin. Duma'in ente' iye Almasihin?” ³⁰ Manjari paluwas me' a'a miya'an amban puweblo duk lumengngan siye pī mayaman si Isa.

³¹ Paglumikut ne dende hin hap puweblo, binuyu'-buyu' si Isa we' me' tindeggen dina'ak mangan. Pa'inde, “Tuwan, mangan kew.” ³² Saguwa' sambungan si Isa siye, pa'inne, “Niya' du kinakanku ga'i kata'uhanbi.” ³³ Hangkan me' tindeggen magtilew-tinilew, pa'inde, “Niya' ente' bakas mo'ohan iye kinakan?” ³⁴ Pa'in si Isa si siye, “Iye maka'esso akuhin, bang tahinangku kinabaya'an Tuhanin, iye mamapitu akuhin, duk subey ubusanku hinang pinahinangne si akuhin. ³⁵ Duma'in ke niya' eli'anbi, pa'inbi, ‘Ampat bulan pe meke pagani?’ Saguwa' akahante ka'am,” pa'in si Isa, “ta'abut ne paganihin. Pantewun bi be me' a'a mapitu iyan. Bang ibatan paleyin, tahak ne siye duk sarang ne pinagani. Hātinene sōng ne siye kahagad si aku. ³⁶ Me' a'a magtipun siyehin bino'o si aku, tinumbasan du hāp. Duk me' a'a tinipunden inurungan umul du salama-lama. Hangkan sali'-sali' kēgan magtane-

min duk magtipunin. ³⁷ To'o eli'an inin, pa'inde, 'Sakadangan magtanemin, seddili mamaganihin.' ³⁸ Da'akte ka'am magani ga' paglu'uganbin. Seddili maglu'ugin saguwa' makahampit ka'am amban paglu'uganden."

³⁹ Manjari ekka me' a'a Samariya amban puwablo Sikarin kahagad pu si Isa sabab pina'in dendehein. Pa'inne hep, "Inakahan ku we' ne kēmon bakas tahinangku ilabeyin." ⁴⁰ Hangkan pagtekka me' a'a Samariyahin la'i pu si Isa, inohotan iye we' de la'i dahu' si siye patenna'. Duk patenna' si Isa la'i duwem bahangi. ⁴¹ Sasang la'i pe iye, ekka pe me' a'a kahagad pu si Isa sabab panolo'ne si siyehin. ⁴² Pa'inde si dendehein, "Kuwe'itu kahagad ne kami pu si Isa, duma'in ne sabab inakanu si kamihin, saguwa' pegge' asal di kami ne makakale me' panolo'nen, duk kata'uhan kami we' sabennial iye manimbul me' manusiya' si dunyahin."

Si Isa makole' anak bagellal sultanin

⁴³ Pagpuwas duwem bahangi la'i, tahala' si Isa duk me' tindeggen amban Sikar hap pī si lahat Jalil. ⁴⁴ Bakas tabissā si Isa hep, pa'inne, "Basta nabi, ga'i pagaddatan we' me' a'a lahatnen." ⁴⁵ Pagtekka disi Isa la'i si lahat Jalil, sinampang siye we' me' a'ahin pegge' bakas siye la'i si Awrusalam baytu Kādja'an Pangessebanin duk bakas takitede kēmon hininang si Isa mala'ihin.

⁴⁶ Manjari balik si Isa pī si Kana, la'i si lahat Jalil. La'i hep si Kana bakas pinamanjari bohe' ubas we' ne bohe'in. Manjari sumābu isab la'i dambuwa' bagellal sultanin. Saki anakne lellahin

la'i si puweblo Kapernaum. ⁴⁷ Pagkale bagellal inin we' tekka ne si Isa la'i si lahat Jalil amban lahat Yahudiya, magtawus iye pī pu si Isa. Bin-uyu'-buyu' we' ne si Isa bino'o pī hap Kapernaum makole' anaknen, pegge' sōng ne matey. ⁴⁸ Pa'in si Isa si iye, “Bang ka'am ga'i makakite me' tanda' duk me' hinangan maka'ulali', ga'i ka'am kaha-gad.” ⁴⁹ Pa'in bagellalin si iye, “Andū', Tuwan, nuhut ne kew aku pādpād ga' pe matey anaknun.” ⁵⁰ “Hap luma' ne kew,” pa'in si Isa. “Kole' du anaknun.” Kinahagad we' a'ahin pina'in si Isahin duk hap luma' ne iye. ⁵¹ Sasangne pe si lān hap luma'in, pasampang si iye me' dara'akannen duk inakahan iye we' de, pa'inde, “Kole' ne anaknun.” ⁵² Tinilew siye we' ne bang lisag piye kakole'nen duk pa'inde, “Di'ilew lisag dambuwa' kohapin, ga' ne iye maglemmun.” ⁵³ Manjari ta'esseb sama nakanakin we' iye ne te'ed miya'an ora pagpa'in si Isa si iyehin, “Anaknun kole' du.” Hangkan kahagad ne iye pu si Isa duk sampay kēmon sawe'ne dambuwa' luma'in kahagad du isab. ⁵⁴ Kaduwe inin ne tanda' maka'ulali' hininang si Isa si lahat Jalilin, pabalikne si Jalil amban Yahudiyahin.

5

Pamakole' a'a la'i si limbuhin

¹ Ga' tiggel puwas inin, patakad disi Isa hap Awrusalam pegge' niya' kādja'an me' Yahudihin la'i. ² La'i si Awrusalam niya' limbu, ēnnen bang si bissā Yahudi, limbu Betsata. Limbu inin si bihing dambuwa' me' tarangka padiyaleman hap Awrusalamin, inēnan tarangka bili-bili. Niya'

lime luma'-luma' pasayindungan si bihing limbu miya'an. ³ Tu'u si me' luma'-luma' inin, ekka me' a'a saki pabāk. Niya' siye pessek, niya' pengka' duk niya' matey baranden. (Inagad-agad we' de paseyibuwa bohe' dem limbuhin. ⁴ Pegge' bang patekka niya' mala'ikat Tuhanin pī dem limbu nguta'ul bohe'in. Duk madumehellu mapī dem bohe'in, pagubus kuta'ul bohe'in, kawuli'an bisan ine sakinen.) ⁵ Niya' dambuwa' a'a la'i tellumpū' duk walun tahun ne sakinen. ⁶ Takite si Isa iye pabāk-bāk la'i duk kata'uhanne we' tiggel ne saki a'a miya'an. Manjari tilew si Isa iye, pa'inne, “Baya' ke kew kole?” ⁷ Nambung a'a sakihin, pa'inne, “Awe', Tuwan. Saguwa' ga' niya' mengket aku pī dem limbu bang ne kuta'ul bohe'in. Duk sasangka pe pa'insud pī, niya' ne dumehellu amban aku.” ⁸ Pa'in si Isa si iye, “Kuwat kew, bo'ohun pabākannun bu nu ne lumengngan.” ⁹ Magtawus a'ahin kole'. Bino'o we' ne pabākannen bu lumengngan ne iye.

Na, ellew miya'an, ellew Sabtu', ellew li'i me' Yahudihin. ¹⁰ Hangkan pagkite me' nakura' Yahudihin a'a makawuli'anin magbo'o pabākannen, pa'inde, “Hoy! Ellew li'i ma'in. Langgalannu sara'ten bi pamo'onu pabākannu iyan.” ¹¹ Sambunganne siye, pa'inne, “A'a mamakole' akuhin, da'akne bino'o si aku pabākankun duk da'akne ku lumengngan.” ¹² “Sine a'a manganda'ak ka'uhin?” pa'inde. ¹³ Saguwa' ga' kata'uhanne bang sine, pegge' ekka te'ed a'a la'i si higad limbu duk magtawus si Isa tahala'.

¹⁴ Puwas inin, takasuwa' si Isa a'a bakas masak-

ihin la'i dem langgal hadjehin. Pa'in si Isa si iye, “Payamanun, kole' ne kew. Hangkan lebbahanun ne dusenun, kaw pe niya' pasōng la'at tekka si ka'u.” ¹⁵ Manjari tahala' a'ahin duk pī iye ngakahhan me' nakura' me' Yahudihin we' si Isa makole' iyehin. ¹⁶ Hangkan hep si Isa kinuntarahan te'ed we' me' nakura' me' Yahudihin, pegge' pinakole' we' ne a'a sakihin baytu ellew li'i. ¹⁷ Manjari sambungan si Isa siye, pa'inne, “Samaku Tuhanin luwal maghinang sampay ma'in, damikkiyan aku, maghinang ku isab.” ¹⁸ Pegge' kuwe' miya'an sambung si Isahin, hangkan tinuyu'an te'ed iye pinapatey we' de, duma'in hadja pegge' langgalanne sara' ellew li'ihin, saguwa' pegge' pa'inne isab we' Tuhanin Samanen, hātinene pasali'ne dinen si Tuhanin.

Kapatut Anakin

¹⁹ Sambungan si Isa me' nakura' miya'an, pa'inne, “Sabennal akahante ka'am, ga' te'ed niya' tahinangku bang baran-baranku hadja. Saguwa' ine-ine takiteku hinang Samakun, iye isab miya'an hininangkun. Kēmon hininang Samanen iye du isab hininang Anaknen. ²⁰ Pegge' kinalasahan ku we' Samaku Tuhanin, duk pinakita'u we' ne si aku kēmon hininangnen. Duk si pasōngan pahinangne pe ku iyan me' hinangan pasōng balakatan amban me' tahinangku ilabeyin, ubus bu kēmon ka'am ulali' manamal. ²¹ Samaku Tuhanin makapakellum a'a matey. Damikkiyan isab aku, Anak Tuhanin, tapakellumku sine-sine kabaya'anku. ²² Duk duma'in Samakun Tuhanin mangahukum me

manusiya'in. Saguwa' pinangurung we' ne si aku kapatut mangahukum manusiya'in kēmon, ²³ supaya kēmon a'ahin, pahadjede ku kuwe' pamahadjede Tuhanin. Sine-sine ga'i mahadje Anak Tuhanin, ga'i du isab pahadjene Samaku Tuhanin, iye mamapitu akuhin.

²⁴ “Sabennal akahante ka'am, sine-sine makakale me' panolo'kun duk kahagad si mamapitu akuhin, ellum iye salama-lama. Ga'i iye tewwa' hukuman Tuhanin. Ga'i ne iye legga Tuhanin saguwa' ellum iye salamalama. ²⁵ Sabennal akahante ka'am,” pa'in si Isa, “ta'abut ne waktuhin, kēmon mangga' pe makahagadin, me' dalil pateyin, kalede suwalakun, aku Anak Tuhanin. Duk kēmon makakalehin pinakellum du. ²⁶ Samakun po'on umulin, duk aku inin po'on umulin kuwe' Samakun du, sabab kapatut pinangurungne si akuhin. ²⁷ Duk ka'urungan ku isab we' Samakun kapatut ngahukum me' manusiya'in, pegge' aku iye inēnan Anak Manusiya'in. ²⁸ Da'a ka'am ulali' si bissāku inin,” pa'in si Isa. “Niya' waktu si pasōngan, kēmon pateyin kalede du suwalakun. ²⁹ Pagkalede, paguwa' siye amban dem kubulde. Me' a'a bakas maghinangan mahāpin, paguwa' duk ellum siye salama-lama si surga'. Duk me' a'a bakas maghinangan mala'atin, paguwa' du isab duk tewwa' hukuman Tuhanin siye, duk ilegga siye.”

Me' saksi' si Isahin

³⁰ Pa'in si Isa, “Ga' niya' tahinangku bang baran-baranku hadja. Ngahukum ku

hadja kuwe' panganda'akan Samaku akuhin. Hangkan bentel hukumankun. Pegge' duma'in tinuyu'anku hininangin kinabaya'ankun, saguwa' kinabaya'an Tuhan mamapitu akuhin. ³¹ Bang aku hadja missā sabab dikun, ga'i du ku kahagadbi. ³² Saguwa' niya' seddili naksi'an aku. Kata'uhanku we' panaksi'ne si akuhin asal bennal.” ³³ Pa'in si Isa pe, “Bakas ka'am nganda'ak me' a'abi pī pu Yahiya. Duk inaka we' Yahiya mabennalin sabab aku. ³⁴ Saguwa' duma'in pangandelankun saksi' manusiya'. Bissāku hadja inin sabab Yahiya supaya ka'am timbul. ³⁵ Si Yahiya kuwe' dalil payita'an kayat ngurung danta' si pikilan manusiya' duk sinna ka'am si danta'nen, hātinen si panolo'nen, bisan daddali' hadja. ³⁶ Saguwa' niya' saksi' si aku pasōng basagnen amban panaksi' Yahiyahin. Iye ne me' hinang bakas tahinangkun. Me' hinangku inin amban panganda'akan Samaku Tuhanin duk da'akne si aku inubus. Asal me' hinang hininangku ne inin naksi'an aku we' Samaku Tuhanin mamapitu akuhin. ³⁷ Duk Samakun, iye mamapitu akuhin, saksi'anne ku isab. Saguwa' ga' bakas takalebi suwalanen duk ga' bakas takitebi bayhu'nen. ³⁸ Duk ga' lapalnen pa'essep dem ateybi pegge' ga' ka'am kahagad si aku, iye pinapitune si ka'amin. ³⁹ Ka'am iyan, magtuyu' te'ed ka'am ngadji' kitabin, pegge' tapikilbi bang ka'am ngadji' ngasuwa' umul ka'am salama-lama si surga'. Bu kitab inin ne magaka sabab akuhin. ⁴⁰ Saguwa' ga'i ka'am ngatu patuhut si aku, bu aku

maka'urungan ka'am umul ga' tamanannen.”

⁴¹ Pa'in si Isa pe si me' nakura' me' Yahudihin, “Duma'in inapaskun sanglitan manusiya' ku. ⁴² Saguwa' kata'uhanku bang ine dem ateybin. Kata'uhanku ga' niya' lasabi si Tuhan. ⁴³ Bisan ku pitu inurungan kapatut amban Samaku Tuhanin, ga'i du ku kahagadbi. Saguwa' bang niya' a'a seddili pitu magkapatutan dine, kahagadbi iye. ⁴⁴ Sa'ingge pakahagadbi si akuhin bang iye kabaya'anbin sanglitan sawe'bin ka'am? Ga'i iye apasbi sanglit amban Tuhanin, Tuhan dambuwa'-buwa'in. ⁴⁵ Da'a pikilun bi we' sumbungte ka'am si Samaku Tuhanin la'i si ellew paghukum. Duma'in aku saguwa' si Musa, mamasampay si ka'am sara' tinuhutbin, iye manumbung ka'amin. ⁴⁶ Bang bennal ka'am kahagad pu si Musa, subey ka'am kahagad si aku pegge' sabab aku hep sinulatne dem kitabin. ⁴⁷ Saguwa' pegge' ga'i kahagadbi me' sinulat si Musahin, sa'ingge pakahagadbi me' bissākun?”

6

Pamakan a'a lime ngibuhin

(Mateo 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

¹⁻⁴ Dambuwa' ellew, pagtapit ne isab pagkādja 'an me' Yahudi inēnande Kādja'an Pangessebanin, palipag si Isa pī si dambiya' lamew Jalil, inēnan isab lamew Tiberi. Banes te'ed a'a paturul si iye pegge' bakas takitede me' hinanganne maka'ulali'in pagpakole'ne me' a'a masakihin. Manjari pataked si Isa duk me' tindeggen pī si

punu duk ningkolo' siye la'i. ⁵ Pagpayam si Isa, banes te'ed a'a takitene hap pī si iye. Hangkan pa'inne pu si Pilip, dambuwa' tindeggen, “Antag kite melli kinakan pamakan me' a'a inin kēmon?” ⁶ Pa'in si Isa inin panuleyanne si Pilip bang ngandel ke iye si balakatnen. Bang si Isa, asal kata'uhanne bang ine sōng hininangnen. ⁷ Sambungan si Pilip iye, pa'inne, “Tangdan a'a maghinang dem walum bulan ga'i umabut pamelli kinakan pamakan me' a'a inin, supaya dangan-dangan maka'akan tada'ahat.” ⁸ Manjari nambung dambuwa' tindeg si Isa seddili, si Andariyas. Si Andariyas inin pungtina'i si Simon Petros. ⁹ Pa'inne pu si Isa, “Niya' tu'u nakanak lella-lella, niya' lime kayu' panne duk duwe kennane. Saguwa' asal ga'i umabut pamakan me' a'a inin kēmon.” ¹⁰ Manjari pa'in si Isa si me' tindeggen, “Da'akun bi me' a'ahin ningkolo'.” La'i si antag miya'an luha balilinen. Ningkolo' siye kēmon la'i. Me' lellahin hadja, niya' lime ngibu ekkahanden. Seddili pe me' dendehin duk me' nakanakin. ¹¹ Manjari ineddo' we' si Isa pan nakanakin bu magpasalamat iye si Tuhan, ubus bu binahagi'-bahagi' we' ne si me' a'a magtingkolo'in. Damikkiyan isab binahagi'-bahagi' we' ne kennahin duk inurungan siye taman kinabaya'anden. ¹² Pagesso ne siye, pa'in si Isa si me' tindeggen, “Tipunun bi me' lukasin supaya ga' niya' tapaka'at.” ¹³ Manjari tinipun ne we' de kēmon lukasin. Amban pan lime kayu' kinakan me' a'ahin, lukas tinipunden niya' sampuū duk duwe baka' penno'. ¹⁴ Pagkite me' a'a mala'ihin

hinangan maka'ulali' tahinang si Isa miya'an, pa'inde, “Asal inin ne te'ed nabi inagad-agadte bi mapitu si dunyahin.” ¹⁵ Kata'uhan si Isa we' me' a'ahin sōng pī niggew iye dina'ak magsultan si siye, hangkan magtawus iye tahala' duk pī iye si punu dendang-dendangan.

*Si Isa lumengngan diyata' lamew
(Mateo 14.22-33; Markus 6.45-52)*

¹⁶ Pagsōng magalib ne, padurul me' tindeggen pī si higad lamew. ¹⁷ Lindem ne bu ga' pe si Isa pī si siye. Manjari pasakey siye si bangka' duk palipag siye pī si dambiya' lamew tudju lahat Kapernaum. ¹⁸ Ga' du tiggel basag ne baliyuhin duk hadje goyakin. ¹⁹ Pagubus ne siye kapamusey lime atawa ennem kilometro talahannen, takit-ede si Isa lumengngan diyata' kuwit-kuwit lamew patapit pī si bangka'de. Kadahitan te'ed siye man-amal. ²⁰ Saguwa' pa'in si Isa si siye, “Da'a ka'am tinalew. Aku hep itu'.” ²¹ Sinakey we' de si Isa duk pagsumakey ne iye, magtawus siye tekka si lahat tinudjuden.

Piha me' a'ahin si Isa

²² Pagsasumuhin, me' a'a mabanes mapa'amban si dambiya' lamewin, takitede we' dambuwa' du bangka' bakas mala'ihin; duk kata'uhande we' ga' si Isa pasakey la'i nuhut me' tindeggen, saguwa' luwal du me' tindeggen mapatulakin. ²³ Niya' me' bangka' bahu tekka amban puweblo Tiberi padunggu' tapit si antag bakas pagkakanande panin pagubus si Isa magpasalamat. ²⁴ Manjari pagkite me' a'ahin

we' ga' hati' la'i si Isa atawa me' tindeggen, pasakey siye si me' bangka' miya'an miha si Isa pi si Kapernaum.

Si Isa dalil kinakan maka'ellum

²⁵ Pagtakasuwa'de si Isa la'i si dambiya' lamew, pa'inde si iye, “Tuwan, sumiyan papitunun?”

²⁶ Sambungan si Isa siye, pa'inne, “Sabennal akahante ka'am, hangkan ku pihabi, pegge' esso ka'am we' panin. Saguwa' ga' tahātibi hinangan maka'ulali' tahnangku si matahanbin. ²⁷ Da'a iye pagtuyu'anun bi kinakan mamagka'atin.

Saguwa' iye subey pagtuyu'anbin kinakan mangga'i magka'atin, kinakan maka'ellum salama-lamahin. Aku, Anak Manusiya'in, mangurungan ka'am kinakan inin, pegge' ka'urungan ku kapatut we' Samaku Tuhanin.”

²⁸ Manjari tinilew we' de si Isa, pa'inde, “Na, ine ne pa'in subey hinang kami duk tatuhut kami kinabaya'an Tuhanin?” ²⁹ Sambungan si Isa siye, pa'inne, “Iye inin kabaya'an Tuhan subey hininangbin, we' subey ka'am kahagad si aku, iye pinapitunen.”

³⁰⁻³¹ Pa'inde pu si Isa, “Tanda' ine pinakitehannu si kamihin duk kami kahagad si ka'u? Me' kapapu'anten bi mangan manna la'i dem lahat makagindew-gindew awwalley. Pa'in kitabin, ‘Inurungan siye we' ne kinakan amban surga'.’ Na, ka'u,” pa'inde pu si Isa, “ine hinang tahnangnun?” ³² Pa'in si Isa si siye,

“Sabennal akahante ka'am, mannahin, kinakan pinangurung si Musahin, duma'in miya'an kinakan mabennal amban surga'in. Kinakan

amban surga'in, iye kinakan pangurung Samaku si ka'amin, duk pinangurungne inin, kinakan mabennalin. ³³ Pegge' kinakan pangurung Tuhan inin, iye ne mapitu amban Tuhanin duk ngurung umul iye si manusiya'." ³⁴ Manjari māku me' a'a miya'an pu si Isa, pa'inde, "Tuwan, tiggelan kami ellum, urungun kami kinakan pina'innu inin."

³⁵ Pa'in si Isa, "Aku ne hep kinakan maka'ellumin. Sasuku manuhut akuhin ga'i ne te'ed inusan balik. Duk sasuku makahagad si akuhin, ga'i ne te'ed lekkakan balik. ³⁶ Na, bakas ne ka'am akahanku we' bisan ku takitebi, ga'i du ka'am kahagad. ³⁷ Kēmon pinasuku' Samaku si akuhin, nuhut du si aku. Duk kēmon manuhut si akuhin, ga'i patahala'ku, ³⁸ pegge' pitu ku duma'in ngahinang kinabaya'ankun saguwa' ngahinang kinabaya'an Tuhanin, iye mamapitu akuhin. ³⁹ Kabaya'an Tuhanin we' ga' te'ed niya' lepas amban aku me' a'a pinasuku'ne si akuhin. Saguwa' subey pakellumku siye kēmon si ellew dambuli. ⁴⁰ Pegge' kabaya'an Samaku Tuhanin, we' subey ellum salama-lama kēmon mangite duk makahagad si akuhin, Anaknen. Duk pakellumku siye si ellew dambuli."

⁴¹ Manjari ngunub-ngunub me' a'ahin sabab pina'in si Isa miya'an pagpa'inne, "Aku kinakan amban surga'in." ⁴² Pa'inde, "Duma'in ke a'a inin si Isa, anak si Yusupin? Kata'uhante bi hep sa'i-samanen. We'ey iye magpa'in we' amban surga' iye?" ⁴³ Nambung si Isa pa'inne, "Da'a ka'am magkunub-kunub lu'u. ⁴⁴ Ga' niya' kapanuhut si aku bang ga'i iye urungan Tuhan mamapitu

akuhin baya' nuhut aku. Duk manuhut si akuhin pakellumku du si ellew dambuli. ⁴⁵ Niya' tasulat dem kitab kanabi-nabihanin sa inin, "Tinolo'an du siye kēmon we' Tuhanin.'" Pa'in si Isa pe, "Kēmon mapakale si panolo' Samaku Tuhanin, siye ne matumuhut si akuhin. ⁴⁶ Duma'in hātine inin we' niya' manusiya' bakas ngite Samaku Tuhanin. Ga' niya' bakas ngite Samakun; luwal hadja aku, mapitu amban Tuhanin, bakas mangite iyehin. ⁴⁷ Sabennal akahante ka'am," pa'in si Isa, "sasuku makahagad si akuhin ellum salama-lama. ⁴⁸ Aku kinakan maka'ellumin," pa'in si Isa. ⁴⁹ "Me' kapapu'anbin maka'akan manna la'i si lahat makagindew-gindew, saguwa' matey du siye. ⁵⁰ Saguwa' kinakan amban surga' inin, bang niya' a'a maka'akanne, ga'i iye matey. ⁵¹ Aku ne kinakan amban surga'in. Aku ne kinakan maka'ellumin. Bang niya' mangan kinakan inin, ellum iye salama-lama. Duk kinakan pamakanku si iyehin isikun. Paglilla'ku barankun supaya kēmon manusiya'in ellum salama-lama," pa'in si Isa.

⁵² Manjari magjawab me' Yahudihin sabab binissā si Isa miya'an. Pa'inde, "Inumey pangu-rung a'a inin isinen pamakanne kite?" ⁵³ Pa'in si Isa si siye, "Sabennal akahante ka'am, bang ga'i du kakanbi isi Anak Manusiya'in, hātinen isikun, duk bang ga'i du inumbi laha'kun, ga' niya' umulbi bennal. ⁵⁴ Mamangan isikun duk manginum laha'kun, ellum salama-lama. Duk pakellumku iye si ellew dambuli. ⁵⁵ Pegge' isikun asal kinakan te'edin duk laha'kun asal ininum

te'edin. ⁵⁶ Sasuku mamangan isikun duk mang-inum laha'kun, teteg si aku, duk teteg ku si iye. ⁵⁷ Samaku Tuhanin, mamapitu akuhin, asal iye po'on umulin duk ellum ku sababne. Damikkiyan isab a'a mamangan akuhin ellum du sababku. ⁵⁸ Inin hep kinakan mapitu amban surga'in," pa'in si Isa. "Kinakan inin ga'i magsali' duk kinakan takakan me' kapapu'anbin, pegge' bisan kakande kinakan miya'an matey du siye. Bu kinakan amban surga' inin, sasuku manganne ellum salama-lama." ⁵⁹ Binissā inin we' si Isa sābune magtolo' dem langgal la'i si Kapernaum.

Me' bissā makapakellun salama-lama

⁶⁰ Ekka me' tindeg si Isahin makakale panolo'ne inin duk pa'inde, "Asal makalandu' pamanolo'ne inin. Ga' niya' makasandal pakale si iyan." ⁶¹ Ga' niya' ngakahan si Isa saguwa' kata'uhanne we' ngunub-ngunub siye sabab panolo'ne miya'an. Hangkan pa'inne si siye, "La'at ke ateybin sabab panolo'ku miya'an?" ⁶² Na sa'ingge ente', bang kitebi ku, Anak Manusiya'in, balik pī si lahat bakas pala'ihanku matu'uhin? ⁶³ Akahante ka'am," pa'in si Isa, "Niyawa Tuhanin hep makapakellum kitehin bi. Bang kabasag manusiya'in ga' niya' gunane, ga'i makapakellum manusiya'. Me' bakas panolo'ku si ka'amin makapakellum pegge' paluwas inin amban Niyawa Tuhanin. ⁶⁴ Saguwa' niya' ka'am ga'i kahagad si aku," pa'in si Isa. Pa'in si Isa miya'an pegge' asal kata'uhanne kemuwe tagna' bang sine mangga'i makahagad si iyehin duk bang

sine mamuddihan iyehin. ⁶⁵ Duk pa'inne pe, “Iye hep inin sababnen hangkan bakas pa'inku si ka'am we' ga' niya' tumuhut si aku bang duma'in Samaku Tuhanin mangurung baya' si iyehin.”

⁶⁶ Sabab miya'an ekka me' tindeg si Isahin tahala' amban iye duk ga'i ne nuhut iye. ⁶⁷ Hangkan pa'in si Isa si tindegne sampū' duk duwehin, “Na, ka'am, mabaya' ke isab ka'am tahala'?” ⁶⁸ Nambung si Simon Petros, pa'inne, “Tuwan, sine panuhutan kamihin bang duma'in ka'u? Luwal du ka'u makabissā me' bissā makapakellum salama-lamahin. ⁶⁹ Kahagad ne te'ed kami duk kata'uhan kami ne te'ed we' ka'u masutsi mapitu amban Tuhanin.” ⁷⁰ Pa'in si Isa si siye, “Ka'am ne iyan sampū' duk duwe me' tindegku tapene'kun. Saguwa' dangan ka'am pa'asekan seyitan.” ⁷¹ Bissā si Isa inin sabab si Judas, anak si Simon Iskariyotin. Pegge' si Judas inin dangan si me' tindeg si Isa sampū' duk duwehin duk iye mamuddihan si Isahin si pasōngan.

7

Si Isa duk me' pungtina'ine lellahin

¹ Puwas inin, lumengngan si Isa si me' kalahatan la'i si Jalil hadja. Ga'i iye mabaya' pī si lahat Yahudiya pegge' batang iye papatey me' nakura' me' Yahudi mala'ihin. ² Manjari tapit ne pagkādja 'an me' Yahudihin patenna'de dem me' payad-payadin. ³ Pa'in me' pungtina'i si Isa lellahin si iye, “Hāp pe kew tahala' bittu'u. Subey kew pī si lahat Yahudiya duk isab takite me' tindegnun me'

hinangnun. ⁴ Pegge' bang niya' a'a mabaya' bantu, subey ga'i tapukanne me' hinangannen. Pegge' iyu' kew maghinang me' hinangan maka'ulali', subey kew pakite si me' a'ahin kēmon.” ⁵ Bisan hep me' pungtina'inen, ga'i kahagad si iye. ⁶⁻⁷ Manjari pa'in si Isa si siye, “Ga' pe ta'abut waktu pamakiteku dikun. Bang ka'am, bisan waktu ine makajari pegge' ga'i du ka'am kabunsihan we' me' a'a si dunyahin. Bu aku, kabunsihan ku we' de pegge' luwal siye pa'inanku we' me' hinanganden la'at. ⁸ Pī ka'am si Awrusalam si pagkādja'an,” pa'in si Isa si me' pungtina'inen. “Ga'i pe ku hap pī pegge' ga' pe ta'abut waktukun.” ⁹ Ubus inin bissāne, ga' iye usa' amban lahat Jalil.

Si Isa la'i si pagkādja'an patenna' me' Yahudi dem me' payad-payadin

¹⁰ Paglumikut ne me' pungtina'inen hap pī si pagkādja'an miya'an, ga' du tiggel paturul isab si Isa pī. Saguwa' ga' iye patuhut si me' a'a ma'ekkahin hangkan ga' niya' ngata'u papīnen.

¹¹ Pinagpiha iye we' me' nakura' Yahudihin la'i si pagkādja'an. Magtilew siye bang antag iye.

¹² Ekka me' a'a magkemot-kemot sabab si Isa la'i dem ka'ekkahan me' a'ahin. Pa'in sinduwehin, “A'a hāp si Isa.” Pa'in sinduwehin isab, “Duma'in, iyu' padupangne me' a'ahin.” ¹³ Saguwa' ga' niya' missā binawag sabab si Isa, pegge' tinalew siye si me' nakura'den.

¹⁴ Pagsōng nenga' ne pagkādja'anin, hap pī si Isa si langgal hadjehin duk nagna' iye magtolo' si me' a'ahin. ¹⁵ Ulali' manamal me' nakura' Yahudihin si panolo' si Isahin. Pa'inde, “Ga' hati

a'a inin bakas ngadji'. Antag pangeddo'anne kata'une inin?" ¹⁶ Sambungan si Isa siye, pa'inne, "Panolo'kun дума'in amban di kata'uku saguwa' amban Tuhan, iye mamapitu akuhin. ¹⁷ Bang a'ahin ngatu ngahinang kinabaya'an Tuhanin, kata'uhanne du bang panolo'kun amban Tuhan ke atawa bang amban di pikilanku hadja. ¹⁸ Bang a'ahin missā amban di pikilanne, iye inapasnen kabantuhannen. Saguwa' bang iye inapasnen we' binantu manganda'ak iyehin, na, a'a iyan bentel duk ga'i iye ngakkal." ¹⁹ Pa'in si Isa pe si me' nakura' miya'an, "Duma'in ke pinangurung we' si Musa si ka'am sara'in? Saguwa' ga' du niya' ka'am nuhut sara'in. We'ey ku batang papateybi?" ²⁰ Nambung me' a'a ma'ekkahin, pa'inde, "Iyu' kew kasayedan. Sine batang mapatey ka'uhin?" ²¹ Nambung si Isa, pa'inne, "Mintedde du ku ngahinang hinangan maka'ulali' baytu ellew li'i, na, iye ne inin pagulali'anbin kēmon. ²² Dina'ak we' si Musa si ka'am inislam me' anakbi lellahin. (Bu дума'in hep amban si Musa da'akan inin saguwa' amban me' kapapu'anbin du.) Manjari bang ta'abut ellew pagislamin, bisan tewwa' si ellew li'i, inislam du we' bi me' anakbi lellahin. ²³ Ka'am hati', magislam ka'am me' anakbin bisan baytu ellew li'i supaya ga'i talanggalbi sara' si Musahin, na we'ey ka'am astel si aku pegge' makole' ku a'a si ellew li'i? ²⁴ Da'a ku magtawus hukumun bi bang ga'i ka'am kapasti'an. Saguwa' bang ka'am ngahukum, tuhutun bi hukuman mabentelin."

Inin ne ke Almasihin

²⁵ Manjari niya' me' a'a Awrusalam magbissā-bissā, pa'inde, “Duma'in ke inin a'a batang pina-patey me' nakura'in? ²⁶ Payamanun bi,” pa'inde, “tiya' iye missā patampal saguwa' ga'i du iye sagga' me' nakura'in. Kahagad ne ente' siye we' iye ne Almasihin? ²⁷ Saguwa' bang Almasihin pitu,” pa'inde, “ga'i kata'uhan bang amban iye. Bu a'a inin, kata'uhante bi kēmon bang amban iye.”

²⁸ Magtolo' pe si Isa dem langgal hadjehin, bu pinapales we' ne suwalanen, pa'inne, “We' kata'uhanbi ku te'ed duk kata'uhanbi bang amban ku? Ga' ku pitu amban di kabaya'anku. Dina'ak ku we' Tuhanin pitu, duk ga'i iye magdusta'. Ga'i iye kata'uhanbi,” pa'in si Isa. ²⁹ “Saguwa' aku, kata'uhanku iye pegge' billa'i ku amban iye duk iye manganda'ak aku mapituhin.” ³⁰ Manjari batang ne iye siggewde, saguwa' ga' niya' bisan maka'antan iye, pegge' ga' pe ta'abut waktu pama-patey iyehin. ³¹ Saguwa' ekka me' a'a mala'ihin kahagad pu si Isa. Pa'inde, “Asal inin ne Almasihin. Pegge' ga' niya' a'a makahinang me' hinangan maka'ulali' labi amban me' hininang si Isa inin.”

Me' guwaldiya dina'ak niggew si Isa

³² Pagkata'uhan we' me' Pariseohin bang ine kinemot-kemot me' a'a sabab si Isahin, magtawus siye duk me' nakura' me' imamin nganda'ak me' guwaldiya pī niggew si Isa. ³³ Manjari pa'in si Isa si me' a'a mapatipun si iyehin, “Ga'i ne ku tiggel tu'u si ka'am. Sōng ne ku mole' pī si manganda'ak aku mapituhin. ³⁴ Pihabi du ku iyan, saguwa' ga'i ku takasuwa'bi, pegge' ga'i ka'am tapi

si pala'ihankun.” ³⁵ Manjari magbissā-bissā me' nakura' Yahudihin, pa'inde, “Sōng tungan hatu a'a inin hangkan ga'i iye takasuwa'te bi? Pī ente' iye si me' bangsate bi mapatenna' si kalahatan la'i si lahat Girikin? Duk pī ente' iye nolo'an me' bangsa Girikin? ³⁶ Pa'inne we' pihate bi iye saguwa' ga'i ko' iye takasuwa'te bi. Duk ga'i ko' kite bi tapī la'i si pala'ihannen. Ine ente' hāti pina'inne inin?”

Me' bohe' maka'ellum

³⁷ Kakapusan ellew pagkādja'anin, iye ellew asal mahadjehin, nengge si Isa diyalem langgal hadjehin duk missā iye pinapales, pa'inne, “Sine-sine ka'am lekkakan, pitu ka'am si aku duk pa'inumte ka'am. ³⁸ Pegge' tasulat dem kitab sabab a'a makahagad si akuhin; pa'in kitabin, 'Niya' nubud kuwe' dalil me' bohe' amban dem ateyne, bohe' makapakellum.’ ” ³⁹ Bohe' manubud pina'in si Isa inin, hātinen Niyawa Tuhanin sōng pinangurung ne si me' makahagad si iyehin. Saguwa' masa miya'an ga'pe tapangurung Niyawa Tuhanin, pegge' ga'pe ta'abut waktu pamahadje si Isa we' Tuhanin.

Magseddili tapikil me' a'ahin

⁴⁰ Pagkale me' a'ahin me' bissā si Isa inin, pa'in me' sinduwehin, “Asal a'a inin ne nabi inagad-agadten bi.” ⁴¹ Pa'in me' sinduwehin isab, “Inin ne Almasihin.” Saguwa' niya' sinduwe magpa'in, “Duma'in iye Almasihin. Pegge' Almasihin duma'in amban lahat Jalil. ⁴² Pa'in kitabin hep we' Almasihin tubu' Sultan Da'ud duk subey iye inanakan si kalurna'an Betlehem pegge' iye miya'an lahat si Sultan Da'udin.” ⁴³ Hangkan

magseddili-seddili tapikil me' a'ahin sabab si Isa.
⁴⁴ Niya' siye mabaya' niggew iye saguwa' ga' niya' bisan maka'antan iye.

Ga'i kahagad me' nakura'in

⁴⁵ Manjari balik ne me' guwaldiyahin. Tinilew siye we' me' Pariseohin duk me' nakura' me' imamin, pa'inde, “We'ey iye ga' bo'obi pitu?”
⁴⁶ Nambung me' guwaldiyahin, pa'inde, “Ga' te'ed niya' a'a bakas magtolo' kuwe' panolo' a'a miya'an.”
⁴⁷ Sambungan me' Pariseohin siye, pa'inde, “Sampay ka'am tapadupang du isab we' ne? ⁴⁸ Kami me' Pariseohin, ga' niya' bisan dangan kami kahagad si iye. Duk me' nakura' Yahudihin damikkiyan du isab. ⁴⁹ Iye du makahagad si iyehin me' a'a ma'ekka i'en pegge' awam siye bang ine pina'in dem sara' si Musahin. Hangkan kamulka'an siye we' Tuhanin.”
⁵⁰ Dangan me' Pariseo mala'ihin si Nikodemus. Iye hep miya'an bakas mapī magbissā duk si Isa sangem i'en. Pa'inne si me' sawe'nen, ⁵¹ “Pa'in sara'ten we' ga'i a'ahin makajari labo'ante hukuman bang ga'i dahu' iye pinakale supaya kata'uhan bang ine bakas tahnangnen.”
⁵² Nambung siye, pa'inde, “We' amban Jalil kew isab? Payamanun dem kitab, ga' tasulat dem kitab we' niya' nabi paguwa' amban lahat Jalil.”

Dende tasa'ut magjinahin

⁵³ Manjari kaniya-kaniya ne siye mole'.

8

¹ Saguwa' si Isa hap pī pataked si kūd Jaitun.
² Subu-subu pe pagsasumuhin, pī iye balik si langgal hadjehin. Banes a'a patipun pī si iye ubus ningkolo' iye magtolo' si siye. ³ Manjari niya' dambuwa' dende bino'o we' me' Pariseohin duk me' guru si sara' āgamahin pī pu si Isa. Dende inin bakas tasa'ut magjina. Pinaharap iye we' de si me' a'a ma'ekkahin. ⁴ Pa'inde pu si Isa, “Tuwan, dende inin bakas tasa'ut magjina. ⁵ Na, bang dem sara' si Musa inambananne si kitehin bi, hukuman si me' dende kuwe' inin, subey siye tinumbuk duk batu sampay matey. Na, bang ka'u, ine pa'innu?” ⁶ Bissāde inin panguhi-nguhide si Isa kaw sala' panabungnen, manjari niya' jān panuntutande iye. Saguwa' patondok si Isa duk nulat iye duk timbō'ne diyata' bulak. ⁷ Pagtinilew ne isab iye we' de, patongas iye duk pa'inne si siye, “Sine-sine ka'am ga' niya' dusene, ambat iye dehellu numbuk dende inin duk batu.” ⁸ Manjari patondok iye balik duk nulat ne isab iye duk timbō'ne diyata' bulak. ⁹ Pagkalede pina'in si Isa inin, tahala' siye dangan-dangan tinagna'an amban mabahi'in, duk ta'amban si Isa duk dendehin la'i si panenggehannen. ¹⁰ Pagtongas si Isa balik, pa'inne si dendehin, “Dende, antag ne siye? Ga' ke niya' bisan dangan ta'amban numbuk ka'u duk batu?” ¹¹ “Ga' niya', Tuwan,” iye helling dendehin. Pa'in si Isa, “Bisan aku ga'i du kew labo'anku hukuman pinapatey. Hap luma' ne kew saguwa' da'a ne kew magduse balik.”

Si Isa danta' mangurung danta' dem pikilan manusiya'in

¹² Puwas miya'an, missā si Isa balik si me' Pariseohin. Pa'inne, "Aku inin danta' mangurung danta' dem pikilan manusiya'in. Sine-sine nuhut aku, salama-lama ga'i ne te'ed iye lumengngan dem lindem, pegge' la'i dem pikilanne danta' makapakellum manusiya'in." ¹³ Pa'in me' Pariseohin pu si Isa, "Naksi'an kew di nu. Bang a'ahin naksi'an dine, ga' niya' kahagad si iye." ¹⁴ Nambung si Isa, pa'inne, "Bisan ku naksi'an diku, to'o panaksi'kun pegge' kata'uhanku bang amban ku duk bang tungan ku. Saguwa' ka'am, ga'i kata'uhanbi bang amban ku duk bang tungan ku. ¹⁵ Ka'am, bang ka'am ngahukum a'a, iye tinuhutbin pikilan manusiya' hadja. Aku," pa'in si Isa, "ga'i ku ngahukum a'a. ¹⁶ Saguwa' bang sa'upama aku mangahukumin, bentel hukumankun pegge' duma'in aku dendangan mangahukumin saguwa' duwangan kami duk Samakun, Samaku mamapitu akuhin. ¹⁷ Tasulat dem sara'bi," pa'in Si Isa, "bang duwe a'a sali' panaksi'den, to'o pina'inden. ¹⁸ Na, bennal bissākun. Niya' duwe saksi'ku. Aku naksi'an dikun duk Samaku mamapitu akuhin naksi'an aku du isab." ¹⁹ Tinilew si Isa we' me' Pariseohin, pa'inde, "Antag samanun?" Nambung si Isa, pa'inne, "Ga'i kata'uhanbi Samakun, duk aku, ga'i du ku isab kata'uhanbi. Pegge' bang ku miya'an kata'uhanbi, kata'uhanbi du isab Samakun." ²⁰ Binissā inin we' si Isa sasangne magtolo' dem langgal hadjehin, la'i si antag pamettadan me' kahun pangalabo'-

labo'ande pariyahin. Saguwa' ga' niya' niggew iye pegge' ga' pe ta'abut ganta'nen.

Ga'i ka'am tapī si papihankun

²¹ Manjari binalik we' si Isa bakas pina'inne si me' a'ahin, pa'inne, “Sōng tahala' ne ku. Pihabi du ku iyan saguwa' ga'i ku takasuwa'bi. Matey hadja ka'am mo'o dusebin. Ga'i ka'am tapī si papihankun.” ²² Hangkan magtilew-tinilew me' nakura' Yahudihin, pa'inde, “Ine hāti binissāne miya'an we' ga'i ko' kite tapī si papihannen? Papatayne ente' dinen?” ²³ Pa'in si Isa pe, “Ka'am iyan a'a dunya du, bu aku inin surga' lahatkun. Kēmon pikilanbin amban dunya hadja, bu pikilankun duma'in. ²⁴ Hangkan hep ka'am akahanku we' matey du ka'am mo'o dusebin. Pegge' bang ga'i kahagadbi pina'inku sabab dikun, asal matey ka'am mo'o dusebin.” ²⁵ “Sine te' kew te'ed?” pa'inde. Pa'in si Isa, “Bakas akahante ne ka'am kemuwe tagna'. ²⁶ Ekka pe makajari pa'inku sabab addatbin,” pa'in si Isa. “Duk ekka pe dusebi labo'anku hukuman. Saguwa' iye hadja inakaku tu'u si dunya inin, me' bakas inaka si aku we' mamapitu akuhin. Duk kēmon inakanen bennal,” pa'in si Isa. ²⁷ Saguwa' ga' tahātide we' binissā si Isa miya'an sabab Tuhanin, Samanen. ²⁸ Hangkan pa'in si Isa si siye, “Bang ne bakas dangkatbi Anak Manusiya'in diyata' olom, meke ne kata'uhanbi we' aku ne iye pina'inkun. Duk kata'uhanbi du isab iyan we' ga' niya' hinangku bang baran-baranku hadja duk kēmon panolo'kun, iye hadja panganda'akan Samaku

akuhin. ²⁹ Tattap tu'u si aku mamapitu akuhin. Ga'i ku pasagadanne pegge' luwal hinangku kin-abaya'annen.” ³⁰ Pagkalede pina'in si Isa miya'an, ekka me' a'ahin sandel si iye.

Me' a'a banyaga' duk me' a'a duma'in banyaga'

³¹ Manjari missā si Isa si me' Yahudi mapadūs si bissānen, pa'inne, “Bang ka'am matuyu' nuhut panolo'ku si ka'amin, bennal ka'am tindegku.

³² Duk kata'uhanbi du iyan bang ine mabennal amban Tuhanin. Duk mabennal inin iye mamaluwas ka'amin amban pamanyaga'an ka'amin.”

³³ Nambung siye pa'inde, “Oy, kami inin me' tubu' Ibrahim. Ga' kami bakas tabanyaga' we' sine-sine. We'ey kew magpa'in we' lumuwas du kami amban pamanyaga'an kamihin?” ³⁴ Sambungan si Isa siye, pa'inne, “Akahante ka'am mato'ohin, sasuku magduse, binanyaga' siye we' napsude magdusehin.

³⁵ Banyaga' a'ahin ga'i teteg si a'ahin. Iye mateteg si iyehin anaknen. ³⁶ Hangkan bang Anak Tuhanin mamaluwas ka'amin, bugtu' te'ed ka'am lumuwas.

³⁷ Kata'uhanku we' ka'am iyan me' tubu' Ibrahim. Saguwa' batang ku papateybi pegge' ga'i tatayima'bi panolo'kun.

³⁸ Me' panolo'ku si ka'am inin takaleku amban Samakun saguwa' ka'am, hininang we' bi me' takalebi amban samabin.” ³⁹ Pa'in me' Yahudihin, “Sama kamihin Ibrahim.” Pa'in si Isa, “Bang ka'am bennal me' tubu' Ibrahim, neppu si' ka'am Ibrahim si me' hinangannen. ⁴⁰ Saguwa' ka'am iyan, batang ku papateybi sewukat ne ka'am bakas akahanku mabennal takaleku amban

Tuhanin. Ga' Ibrahim bakas maghinangan kuwe' iyan. ⁴¹ Me' hinanganbin sali' duk hinangan samabin.” Magtawus me' a'a miya'an nambung, pa'inde, “Oy, dambuwa'-buwa' du sama kamihin, Tuhanin. Duk kami inin bennal me' anakne.” ⁴² Pa'in si Isa si siye, “Bang bennal Tuhanin samabin, kalasahanbi si' ku pegge' aku amban Tuhanin hangkan ne ku tu'u. Ga' ku pitu amban baya'ku saguwa' pinapitu ku we' Tuhanin. ⁴³ We'ey te' ga'i tahātibi binissākun? Hangkan ga'i tahātibi pegge' ga'i tasandalbi makale binissākun.” ⁴⁴ Pa'in si Isa pe si me' a'a miya'an, “Ka'am, samabin nakura' seyitanin duk iye kabaya'anbi tinuhutin me' kinabaya'an samabin. Kemuwe amban tagna' asal be-papatey iye. Ga' iye bakas nuhut mabennalin pegge' ga' niya' bennal la'i si iye. Iye bahannen, magdusta' pegge' inin addatnen. Dusta'an te'ed iye duk iye po'on dusta'in kēmon. ⁴⁵ Saguwa' aku, bennal hadja me' bissākun hangkan ga'i ku kahagadbi. ⁴⁶ Ga' niya' ka'am makapagpa'in we' dusehan ku; kēmon binissākun bennal. We'ey pe ku ga'i kahagadbi? ⁴⁷ Bang a'ahin suku' si Tuhan, pakalene tolo' Tuhanin. Saguwa' ka'am duma'in ka'am suku' si Tuhan, hangkan hep ga'i ka'am mabaya' pakale.”

Si Isa duk Ibrahim

⁴⁸ Sinambungan si Isa we' me' Yahudihin, pa'inde, “Tewwa' te'ed pina'in kamihin we' duma'in kew iyan bennal a'a Isra'il. A'a Samariya kew duk pasayedan seyitan kew.” ⁴⁹ “Ga' ku itu' pasayedan seyitan,” pa'in si Isa. “Pinahadje

we' ku Samakun saguwa' bissā-bissāhanbi ku.
⁵⁰ Duma'in inapaskun we' pinahadje ku. Niya'
 seddili makapikilne mahadje aku duk iye
 mangahukumin. ⁵¹ Sabennal akahante ka'am,"
 pa'in si Isa, "sine-sine nuhut panolo'kun, ga'i
 te'ed matey salama-lama." ⁵² Pa'inde si iye, "Na,
 kabugtu'an kami ne te'ed we' pasayedan seyitan
 kew. Bisan Apu' Ibrahim duk me' kanabihanin
 kēmon matey du. Hati' pa'innu we' ga'i te'ed
 matey salama-lama sasuku manuhut panolo'nun.
⁵³ We'ey, balakatan pe kew amban papu' kamihin,
 Ibrahim? Bisan me' kanabi-nabihanin kēmon duk
 bisan Apu' Ibrahim matey du. We' sine te' kew?"

⁵⁴ Nambung si Isa, pa'inne, "Bang sa'upama
 pahadjeku dikun, ga' niya' kagunahan pamahad-
 jeku miya'an. Iye mahadje akuhin Samakun, iye
 ne pina'inbi Tuhanbin. ⁵⁵ Ga'i bisan kata'uhanbi
 Tuhanin. Saguwa' aku, kata'uhanku iye. Bang
 sa'upama pa'inku we' ga'i Tuhanin kata'uhanku,
 na kuwe' ne ku ka'amin dusta'an. Saguwa'
 asal kata'uhanku te'ed Tuhanin duk tuhutku
 te'ed kēmon panganda'akannen. ⁵⁶ Papu'bin
 Ibrahim magkēg pegge' kata'uhanne niya' waktu
 si pasōngan, kitene du ku pitu si dunya. Manjari
 pagkitene papitukun kēgan iye." ⁵⁷ Nambung siye,
 pa'inde, "Sa'ingge pagkitebi duk Ibrahimin? Ga'
 pe hati' bisan limempū' tahun umulnun." ⁵⁸ Pa'in
 si Isa si siye, "Akahante ka'am mato'ohin, ga' pe
 Ibrahim inanakan, andang ne ku." ⁵⁹ Manjari
 me' Yahudi miya'an nimuk batu panibagde si Isa.
 Saguwa' pa'ellig si Isa duk paluwas iye amban
 dem langgal hadjehin.

9

Si Isa makole' a'a pessek amban dem betteng

¹ Sasang si Isa lumengngan, ngite iye dambuwa' a'a pessek amban dem betteng. ² Tinilew si Isa we' me' tindeggen, pa'inde, “Tuwan, we'ey te' a'a inin pessek amban dem betteng? Sabab dusene ke atawa sabab duse sa'i-samanen?” ³ Nambung si Isa, pa'inne, “Duma'in sabab dusene atawa duse sa'i-samanen hangkan iye pessek. Saguwa' pessek iye supaya tapakitehan Tuhanin balakatnen bang ngite ne a'a inin. ⁴ Pādpād ellew pe subey hinangte me' hinang Tuhanin, Tuhan mamapitu akuhin,” pa'in si Isa. “Pagta'abut ne sangem ga' ne niya' kapaghinang. ⁵ Tiggelanku tu'u si dunya, aku mangurung danta' si pikilan manusiya'in.”

⁶ Pagubus inin bissā si Isa, ngalura' iye diy-ata' bulak duk pinaglagumey we' ne lura'nen duk bulakin hinang pisak. Ubus bu pinasusut we' ne pisakin pī si mata a'ahin. ⁷ Ubus pa'inne si a'ahin, “Pī kew ngula'up si bohe' Siluwam.” Hāti Siluwamin - pinabo'ohan. Manjari pī ne a'a pessekin ngula'up. Pagbalikne ngite ne iye.

⁸ Takite iye we' me' sawe'ne magtapit luma'in duk me' a'a bakas mangite iye magpāku-pāku sīnin. Pa'inde, “Duma'in ke inin a'a bakas man-ingkolo' magpāku-pāku sīnin?” ⁹ Pa'in me' sinduwehin, “Awe', iye ne.” Pa'in me' sinduwehin isab, “Duma'in iye. Kuwe' bantuknen hadja.” Saguwa' nambung ne a'ahin, pa'inne, “Aku ne inin a'a bakas mapessekin.” ¹⁰ “Sa'ingge pangitenun?” pa'inde. ¹¹ Nambung iye, pa'inne, “Niya' a'a inēnan

si Isa ngahinang pisak bu pinasusut we' ne pī si matakū. Ubus da'akne ku pī si bohe' Siluwam ngula'up. Na, hap pī ne ku ngula'up. Pagubus ku hadja ngula'up, magtawus ne ku ngite.”¹² “Antag ne a'a miya'an,” pa'inde. Nambung iye, pa'inne, “Inday, ga'i kata'uhanku.”

Binistiga we' me' Pariseohin bang sa'ingge pangite a'ahin

¹³ Manjari bino'o we' me' a'ahin a'a bakas mapessekin pī si me' Pariseohin. ¹⁴ Ellew pangahinang si Isa pisakin duk pamakawuli'ne a'a pessekin, ellew Sabtu', ellew li'i. ¹⁵ Tinilew isab a'a bakas mapessekin we' me' Pariseohin, bang sa'ingge pangitene. Pa'inne si siye, “Binnettadan we' si Isa pisak me' matakun. Ubus ngula'up ku. Pagubus ku ngula'up, magtawus ne ku ngite.” ¹⁶ Pa'in me' Pariseo sinduwehin, “A'a miya'an duma'in amban Tuhan pegge' hinangne miya'an ngalanggalan sara' pasal ellew li'ihin.” Saguwa' pa'in me' sinduwehin, “Bang a'ahin dusehan, ga'i tahinangne me' hinangan maka'ulali' kuwe' tahinangne miya'an.” Manjari magseddili-seddili pikilanden.

¹⁷ Manjari tinilew ne isab balik a'ahin we' me' Pariseohin, pa'inde, “Pa'innu we' kawuli'an matanun we' a'a miya'an. Na, bang ka'u, sine iye?” Pa'in a'a bakas mapessekin, “Bang aku, dambuwa' iye nabi.” ¹⁸ Saguwa' me' nakura' Yahudi miya'an ga'i kahagad we' a'a inin asal bakas pessek bu ngite ne, hangkan ilinganen we' de sa'i-samanen duk tinilewan we' de. ¹⁹ Pa'in me' nakura' miya'an

si siye, “Anakbi ke a'a inin? To'o ke we' pessek ko' iye amban dem betteng? We'ey managhā' ngite ne iye kuwe'itu?” ²⁰ Nambung me' matetto'anen, pa'inde, “Awe', anak kami inin. To'o pessek iye amban dem betteng. ²¹ Saguwa' ga'i kata'uhan kami bang sa'ingge pangitene kuwe'ituhin atawa bang sine makakawuli' matanen. Tilewun bi iye. Duma'in ne du iye nakanak. Ambat iye ne nambungan ka'am.” ²² Kuwe' miya'an panambung me' matetto'anen pegge' tinalew siye si me' nakura'den. Pegge' bakas magisun ne me' nakura'in we' bang niya' magpa'in we' kaha-gad iye si Isa ne Almasihin, ga'i a'a miya'an pina'asek dem langgal. ²³ Hangkan hep pa'in me' matetto'anen, “Tilewun bi iye. Duma'in ne du iye nakanak.”

²⁴ Manjari ilinganane isab balik we' me' nakura' Yahudihin a'a bakas mapessekin duk pa'inde si iye, “Akahun mato'ohin. Iyu' Tuhanin pakale-kale. Kata'uhan kami we' a'a magpakawuli' si ka'u miya'an dusehan.” ²⁵ Nambung a'ahin, pa'inne, “Ga'i kata'uhanku bang dusehan ke a'a miya'an atawa ga'i. Iye hadja kata'uhankun, we' tagna' pessek ku saguwa' kuwe'itu ngite ne ku.” ²⁶ Tilewde iye balik, “Inumeyne si ka'uhin hangkan kew ngite?” ²⁷ Sambunganne siye, pa'inne, “Bakas ne ka'am akahanku bu ga' du pakalebi. We'ey pe batang takalebi balik? Hatu mabaya' isab ka'am patindeg si iye.” ²⁸ Binissā-bissāhan iye we' me' nakura' miya'an, pa'inde, “Ka'u tindeggen. Kami inin tindeg si Musa. ²⁹ Kata'uhan kami we' Tuhanin

missā pu si Musa saguwa' bang a'a miya'an, ga'i bisan kata'uhan kami bang amban iye.”
³⁰ Nambung a'a bakas mapessekin, pa'inne, “Ulali' ku si ka'am. Ga'i kata'uhanbi bang amban iye bu iye makapakite akuhin. ³¹ Kata'uhante bi we' ga'i pakale Tuhanin a'a dusehanin. Iye pinakale Tuhanin magmātabat si iyehin duk maghinang me' kinabaya'annen. ³² Kemuwe tagna' dunyahin, ga' bakas takale we' niya' makapakite a'a pessek amban dem betteng. ³³ Bang a'a miya'an duma'in amban Tuhan, bugtu' ga'i iye kapaghinang me' hinangan kuwe' inin.” ³⁴ Jinampa iye we' de, pa'inde, “We'ey? Tolo'annu pe kami? Bu ka'u iyan, amban dem betteng pe, andang ne kew taga duse.” Manjari pinaluwas iye we' me' nakura' miya'an amban dem langgal.

Dalil pessek me' a'ahin sabab mabennalin

³⁵ Pagkale si Isa we' pinaluwas we' me' nakura'in a'a bakas mapessekin, magtawus si Isa pī si iye. Pagtakasuwa'ne, pa'inne si a'ahin, “Kahagad ke kew si a'a inēnan Anak Manusiya'in?”
³⁶ Nambung a'ahin, pa'inne, “Sine te' iye, Tuwan? Akahanun ku duk ku kahagad si iye.” ³⁷ Pa'in si Isa si iye, “Takitenu ne iye. Duk iye ne mamissā si ka'u inin.” ³⁸ Magtawus a'ahin pasujud pu si Isa duk pa'inne, “O Tuwan, kahagad ku si ka'u.”
³⁹ Pa'in si Isa, “Hangkan ku pitu si dunya, supaya pinagsape' me' a'ahin. Me' a'a dalil mapessekin, pegge' ga'i kata'uhande mabennal sabab Tuhanin, ngite du. Duk me' a'a magpa'inin we' ngite siye, pegge' kannalde kata'uhande mabennal sabab

Tuhanin, ngapessek du.”⁴⁰ Takale pina'in si Isa inin we' me' Pariseo sinduwe mala'ihin duk pa'inde si iye, “Ine pina'innu miya'an? We' pessek isab kami? Ngite kami inin.”⁴¹ Pa'in si Isa si siye, “Bang ka'am pessek, hātinen ga' te'ed kata'uhanbi mabennalin, ga' ne niya' dusebi. Saguwa' pegge' pa'inbi ngite du ka'am, hātinen kata'uhanbi du mabennalin, taga duse pe ka'am, pegge' ga'i tuhutbi mabennalin.”

10

Dalilan sabab mangipat me' bili-bilihin

¹ Manjari magdalilan si Isa, pa'inne, “Sabennal akahante ka'am, bang a'ahin padiyalem dem kural me' bili-bilihin bu ga'i palabey amban gawang saguwa' padiyalem amban lān seddili, a'a miya'an panangkew duk ngalangpas. ² A'a mapadiyalem amban gawangin, iye mangipat bili-bilihin. ³ Duk ilukahan iye we' tatunggu' gawangin. Pakale me' bili-bilihin suwalanen paglingananne ēn me' bilibilinen dambuwa'-dambuwa', duk bo'one siye paluwas amban dem kural. ⁴ Paglumuwas ne siye, padehellu iye duk patuhut me' bili-bilihin amban dambulihanne pegge' takilalede suwalanen. ⁵ Bang seddili a'a, ga'i tuhut me' bili-bili inin saguwa' lahi siye amban iye pegge' ga'i takilalede suwalanen.” ⁶ Dalilan inin inaka we' si Isa si me' a'ahin saguwa' ga'i tasabutde hātinen.

Si Isa pastul mahāpin

⁷ Hangkan missā si Isa si siye balik, pa'inne, “Sabennal akahante ka'am, aku inin dalil gawang palabeyan bili-bilihin. ⁸ Me' a'a mapitu dehellu

amban akuhin, me' magtolo' mangga'i mato'ohin, kuwe' me' a'a panangkew siye duk me' a'a ngalangpas. Saguwa' ga' siye pinakale we' me' a'a suku' si akuhin. ⁹ Aku dalil gawangin,” pa'in si Isa. “Sine-sine padiyalem amban aku, timbul iye. Luhaya iye padiyalem-pabukut duk inurungan iye kahāpan. ¹⁰ A'a ngalangpasin, ga' niya' akane pitu bang duma'in nangkew, duk mapatey, duk maka'at. Saguwa' aku, akaku mapituhin ngurungan me' manusiya'in umul, maglabi-labi hāpnen.

¹¹ “Aku inin,” pa'in si Isa, “dalil pastul bili-bili hāp pagipatne me' bili-bilinen. Pastul bili-bili mahāpin maglilla' matey para si me' bili-bilinen. ¹² A'a tinangdanan magbantey me' bili-bilihin, duma'in iye pastulin duk duma'in iye dapu' me' bili-bilihin. Hangkan bang niya' takitene hayep talun hap pī si me' bili-bilihin, lahi iye duk ambananne me' bili-bilihin. Manjari siggew hayep talunin me' bili-bilihin duk kanat-kanatne siye. ¹³ Hangkan iye lahi pegge' tinangdanan hadja iye. Ga' niya' lasane si me' bili-bilihin. ¹⁴⁻¹⁵ Aku inin,” pa'in si Isa, “dalil pastul bili-bili, hāp pagipatne me' bili-bilinen. Magkinata'u te'ed kami duk Samakun. Damikkiyan isab, kata'uhanku me' a'a suku' si akuhin duk kata'uhande ku isab. Maglilla' ku matey para si me' a'a suku' si akuhin. ¹⁶ Niya' pe me' suku'ku seddili amban me' suku'ku inin, saguwa' ga' siye tu'u si pagipatanku inin. Subey isab siye bo'oku. Pakalede du iyan bissākun. Pagdambuwa'ku siye manjari dambuwa' hadja pastulden.

17 “Kinalasahan ku te'ed we' Samaku Tuhanin pegge' maglilla' ku matey supaya ku pinakelum balik. 18 Ga' niya' manusiya' taga kapatut mapatey aku, pegge' makapagbaya' ku bang matey ku atawa ga'i. Paglilla'ku umulkun amban kabaya'anku. Taga kapatut ku maglilla' umulkun, duk taga kapatut ku makellum barankun balik. Inin panganda'akan Samaku Tuhanin si aku.”

19 Pagkale me' a'ahin me' bissā si Isa inin, magseddili-seddili tapikil ne isab siye balik. 20 Ekka siye magpa'in, “Pasayedan seyitan iyan, duk binalew. We'ey ka'am pakale si iye?” 21 Saguwa' pa'in me' sinduwehin isab, “Bang a'a pasayedan seyitan, ga'i iye makabissā kuwe' binissāne miya'an. Duk bang seyitan, ga'i tapangitene a'a pessekin.”

Ga' si Isa tinayima' we' me' a'ahin

22 Manjari ta'abut ne waktu pagkādja 'an ēnande 'Pagsutsi langgal hadjehin' la'i si Awrusalam. Tempo haggut masa miya'an. 23 Si Isa lumengngan-lengngan dem langgal la'i si ēnande Simpey Sulaiman. 24 Manjari patipun pī si iye me' a'ahin duk pa'inde si iye, “Sampay sumiyan pe kami pa'agadnu meke kami akahannu bang sine kew? Bang asal bennal ka'u Almasihin, tapene' Tuhan magsultan si kamihin, akahanun kami papasti.” 25 Sambungan si Isa siye, pa'inne, “Bakas ne ka'am akahanku saguwa' ga'i du ku kahagadbi. Me' hinangan bakas hininangku amban kapatut Samakun, kuwe' ngakahan ka'am ne bang sine ku. 26 Saguwa' ga'i ku kahagadbi

pegge' duma'in ka'am suku' si aku. ²⁷ Me' a'a suku' si akuhin, me' dalil bili-bilikun, pakalede suwalakun. Kata'uhanku siye duk nuhut siye aku. ²⁸ Urunganku siye umul ga' tamananne. Ga'i te'ed siye pinasape' amban Tuhan salama-lama. Duk ga' te'ed niya' maka'agew siye amban aku. ²⁹ Pinasuku' siye we' Samakun si aku. Samakun balakatan amban kēmon. Ga' niya' maka'agew me' a'a suku' si akuhin amban iye. ³⁰ Samakun duk aku dambuwa' du.”

³¹ Pagkale me' a'ahin binissā si Isa miya'an, nimuk ne isab siye batu panibagde si Isa. ³² Pa'in si Isa si siye, “Ekka me' hinangan hāp tapakitehanku si ka'am. Me' hinangku miya'an pinahinang we' Tuhanin si aku. Inggehin me' hinangku miya'an kabunsihanbi hangkan ku batang tibagbi?” ³³ Nambung me' a'ahin, pa'inde, “Duma'in sabab hinangannu hāp hangkan kew batang tibag kami, saguwa' sabab pamissānu kupul si Tuhanin. Manusiya' kew hadja bu pa'innu Tuhan kew.” ³⁴ Pa'in si Isa si siye, “Tasulat bisan dem kitabbi pina'in Tuhan si me' a'a mangahukumin masaley. Pa'in Tuhanin si siye, ‘Ka'am iyan me' tuhan.’ ³⁵ Na, kata'uhante bi we' kēmon tasulat dem kitabin ga'i te'ed pinda salama-lama. Na, bang me' pangurungan Tuhan lapalnen inēnan we' ne me' tuhan, ³⁶ pasōng ne aku asal talep inēnan Anak Tuhan. Pegge' aku inin, tapene' we' Tuhanin duk pinapitu ku we' ne si dunya. Na, we'ey pa'inbi we' bissāhanku Tuhanin kupul pegge' magpa'in ku we' Anak Tuhanin ku? ³⁷ Bang sa'upama me' hinangkun

ga'i magsali' duk me' hinang Samakun, na, da'a ku kahagadun bi. ³⁸ Saguwa' bang magsali' du, bisan ne ga'i kahagadbi me' bissākun basta kahagadbi hadja me' hinangkun, ujud kata'uhanbi du duk tahātibi du te'ed we' Samakun duk aku dambuwa' du.” ³⁹ Ubus mabaya' ne isab siye niggew si Isa sabab bissāhannen saguwa' lumahi iye.

⁴⁰ Manjari pī si Isa balik si dambiya' bohe' Jordan, la'i si lugal bakas pagpandihan Yahiya me' a'ahin. Patenna' iye la'i bang piyem bahangi. ⁴¹ Ekka me' a'a pī si iye. Magbissā-bissā me' a'ahin, pa'inde, “Ga' niya' tahinang Yahiya me' hinangan maka'ulali', saguwa' kēmon inakane sabab si Isahin bennal.” ⁴² Duk ekka a'a la'i kahagad pu si Isa.

11

Kamatey si Lasarusin

¹ Manjari, niya' dambuwa' lella inēnan Lasarus saki. Patenna'annen la'i si kaluma'an Betani. La'i du isab patenna'an duwangan pungtina'ine den-dehin, si Mariyam duk si Marta. ² Si Mariyam hep inin manata'an isellan bengngihin si bettis si Isa duk pinunasan we' ne duk kōkne. Manjari pegge' saki pungtina'idēn, ³ masan duwangan magpungtina'ihin pī pu si Isa, pa'inde, “Tuwan, saki bagaynu kinalasahannun.” ⁴ Pagkale si Isa pasan miya'an, pa'inne, “Saki si Lasarus miya'an duma'in duk iye matey saguwa' duk du bawag balakat Tuhanin supaya bantu Anak Tuhanin.” ⁵ Na, kinalasahan we' si Isa tellungan magpungtina'i miya'an, disi Marta duk Mariyam duk

Lasarus. ⁶ Saguwa' pagkata'uhan si Isa we' saki si Lasarus, ngagad pe iye la'i duwem bahangi si kaluma'an pala'ihannen. ⁷ Pagpuwas duwem bahangi miya'an, pa'in si Isa si me' tindeggen, "Sūng kite bi balik pī si lahat Yahudiya." ⁸ Pa'in me' tindeggen si iye, "Tuwan, ga' du miya'an tiggel arak kew pagtibagan me a'ahin duk kew matey, hati' balik pe kew pī?" ⁹ Nambung si Isa magdalilan, pa'inne, "Da'a ka'am suse. Dem da ellewin niya' sampū' duk duwe ora danta'. Bang kite lumengngan ellew, ga'i kite sumampuk pegge' danta' dunyahin. ¹⁰ Saguwa' bang kite lumengngan sangem, sumampuk kite pegge' dem lindem kite." ¹¹ Pagubus inin bissā si Isa, pa'inne si me' tindeggen, "Si Lasarus bagayten bi, kapatuli ne. Saguwa' pī ku mangun iye." ¹² Pa'in me' tindeggen si iye, "Tuwan, ngakole' du iye bang kapatuli iye." ¹³ Hāti binissā si Isa miya'an we' asal matey ne si Lasarus. Saguwa' kannal me' tindeggen binissānen sabab tuli hadja. ¹⁴ Hangkan papasti' si Isa ne si siye, pa'inne, "Si Lasarus matey ne. ¹⁵ Duk kēgan ku," pa'in si Isa, "pegge' ga' ku la'i. Inin para si kahāpanbi duk ka'am kahagad. Sūng kite bi pī si iye." ¹⁶ Manjari si Tomas, ugey-ugeyenen si Kambal, missā si me' pagkasine tindeg si Isahin. Pa'inne si siye, "Sūng kite bi kēmon nuhut guruhin duk kite bi matey nuhut iye."

Si Isa magpakellum me' pateyin duk iye po'on umulin

¹⁷ Pagtekka disi Isa si Betani, ka'ampat ellewnen ne si Lasarus dem kabul. ¹⁸ Tapit du kaluma'an

Betanihin si Awrusalam, kulang-kulang tellu kilumetro hadja. ¹⁹ Hangkan ekka me' Yahudi pī pu si Marta duk Mariyam mahemokan siye pegge' matey pungtina'iden. ²⁰ Manjari pagkale si Marta we' ī' ne si Isa, pī iye pasampang. Si Mariyam la'i hadja dem luma'. ²¹ Pagmagkasuwa' ne si Marta duk si Isa, pa'inne pu si Isa, “Tuwan, bang kew miya'an tu'u, ga' si' matey pungtina'i kamihin. ²² Saguwa' kata'uhanku, bisan kuwe'itu, duhulan Tuhanin kew bisan ine pākunu.” ²³ Pa'in si Isa si iye, “Ellum du balik pungtina'inun.” ²⁴ Pa'in si Marta, “Awe', Tuwan, kata'uhanku we' pinakellum du iye balik si ellew dambuli.” ²⁵ Pa'in si Isa si iye, “Aku magpakellum me' pateyin duk aku po'on umulin. Sine-sine sandel si aku, ellum du iye bisan ne iye matey. ²⁶ Duk kēmon ma'ellumin bu sandel si aku, ga'i matey salama-lama.” Manjari tilew si Isa si Marta, pa'inne, “Kahagad ke kew?” ²⁷ “Awe', Tuwan,” pa'in si Marta. “Kahagad ne ku we' ka'u Almasihin, Anak Tuhanin, asal dambuwa'-buwa' inagad kami mapitu si dunyahin.”

Magtangis si Isa

²⁸ Pagubus inin bissā si Marta, pī iye ngalingan pungtina'inen, si Mariyam, duk kinemotan we' ne, pa'inne, “Tiya' ne guruhin duk pihane kew.” ²⁹ Pagkale Mariyam inin, duwa'i iye magdayi'-dayi' duk pī iye pu si Isa. ³⁰ Ga' pe hep si Isa tekka la'i si kaluma'an miya'an saguwa' la'i pe iye si an-tag pakasampangan si Marta iyehin. ³¹ Me' Yahudi

manawe'an si Mariyam dem luma'in duk mama-hemokan iyehin, pagkitede si Mariyam magdayi'-dayi' duwa'i, paturul siye. Kannalde pi iye si kubul pungtina'inen magtangis la'i. ³² Saguwa' papihan-nen la'i pu si Isa. Pagkite Mariyam si Isa, pasujud iye si antag bettis si Isa duk pa'inne, "Tuwan, bang kew miya'an tu'u, ga' si' matey pungtina'i kamihin." ³³ Magtangis si Mariyam duk sampay me' sawe'ne Yahudihin magtangis isab. Pagkite si Isa siye magtangis, hansul ateynen duk dukka te'ed iye. ³⁴ Pa' inne, "Antag pangubulanbi iyehin?" Pa' inde, "Nuhut kew, Tuwan, duk takitenu." ³⁵ Manjari magtangis si Isa. ³⁶ Magbissā-bissā me' a'a mala'ihin, pa'inde, "Payamanun bi be, asal kalasahanne te'ed si Lasarus." ³⁷ Saguwa' pa'in me' sinduwehin isab, "Si Isa inin, tapangitene me' a'a mapessekin. We'ey ga' tabangne si Lasarus duk iye ga' matey?"

Ellum balik si Lasarus

³⁸ Hansul ne isab atey si Isahin sasangne mapī si kubulin. Kubul inin lingab tinampengan duk batu. ³⁹ Pagtekka siye si kubul, pa'in si Isa, "Ānanun bi batuhin." Magtawus missā si Marta, pungtina'i a'a mateyin. Pa'inne pu si Isa, "Bewwan ne iye, Tuwan, pegge' ampat ellew ne kuwe'itu." ⁴⁰ Pa'in si Isa si iye, "Bakas ne kew akahanku we' bang kew hadja kahagad, asal kitenu balakat Tuhanin." ⁴¹ Manjari inānan we' de batu tampeng kubulin. Ubus mayam si Isa padiyata' ngampun si Tuhan, pa'inne, "O Amma', magsalamat ku si ka'u pegge' pinakale ku we' nu. ⁴² Kata'uhanku we' luwal ku

pakalenu. Saguwa' bissāku inin si pakalehan me' a'a matu'u inin, supaya du siye kahagad we' asal ka'u mamapitu akuhin.”⁴³ Pagubus inin bissāne, ngalingan iye papales, pa'inne, “Lasarus, paguwa' kew pitu.”⁴⁴ Magtawus paguwa' a'a bakas mamateyin dem saput pe. Me' tangannen duk me' bettisenen pinekkes pe duk luwenen kinukuban. Pa'in si Isa si siye, “Lekkahanun bi saputnen duk iye tapa hap luma'.”

*Me' nakura'in magisun la'at para pu si Isa
(Mateo 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2)*

⁴⁵ Ekka me' Yahudi manawe'an si Mariyamin kahagad ne pu si Isa pegge' takitede hininang si Isa miya'an. ⁴⁶ Saguwa' me' sinduwehin hap pī si me' Pariseohin duk inaka we' de si siye bakas hininang si Isahin. ⁴⁷ Hangkan magtawus magtipun me' Pariseohin duk me' nakura' me' imamin magisun, pa'inde, “Ine ente' tahinangte bi si a'a inin? Iyu' ne ekka tanda' maka'ulali' tahinangne. ⁴⁸ Bang pasagadante bi iye,” pa'inde, “ujud kahagad kēmon a'ahin. Duk pitu iyan me' nakura' bangsa Romahin maka'atan langgalten bi duk sampay bangsaten bi.” ⁴⁹ Niya' dambuwa' nambung, ēnnen si Kayapas. Iye imam nakura'in tahun miya'an. Pa'in Kayapas, “Ga' niya' tasabutbi. ⁵⁰ Ga'i tahātibi we' si kahāpante bi hep bang dambuwa' a'a hadja mamateyin ganti' me' a'ahin duk duma'in tibu'ukan bangsahin magmulahin.” ⁵¹ Binissā si Kayapas miya'an duma'in amban di pikilanne. Saguwa' pegge' iye imam nakura'in tahun miya'an, pina'al we' ne we' subey

si Isa matey ganti' bangsa Isra'ilin. ⁵² Duk matey iye duma'in hadja ngaganti'an bangsa Isra'ilin, saguwa' supaya isab me' anak Tuhan makanat-kanat si me' kalahatanin tapagdambuwa' du we' ne. ⁵³ Manjari kemuwe ellew miya'an, isunden we' papateyde si Isa. ⁵⁴ Hangkan ga' ne si Isa patampal si me' a'a la'i si Yahudiyahin. Saguwa' tahala' iye duk me' tindegnen pī si dambuwa' kaluma'an inēnan Epraim. Kaluma'an inin si sīng lahat ga' niya' tantu a'ane. La'i siye patenna'.

⁵⁵ Manjari tapit ne pagkādja'an me' Yahudihin ēnande Kādja'an Pangesseban. Ekka me' a'a amban me' kalahatan pāngkat hap Awrusalam magsutsi baran meke siye sumakup si kādja'anin. ⁵⁶ Piniha we' de si Isa la'i si Awrusalam duk pagbissā-bissāde sābude la'i dem langgal hadjehin. Pa'inde, “Ine pikilbi? Pitu ente' si Isa si pagkādja'an? Hatu ga'i, ē'?” Iye miya'an pagbissā-bissāden, ⁵⁷ pegge' bakas maguldin hep me' nakura' me' imamin duk me' Pariseohin we' bang niya' ngata'uhan pala'ihan si Isahin, subey siye inakahan duk iye tasiggewde.

12

Pamu'us isellan bengngi si bettis si Isahin (Mateo 26.6-13; Markus 14.3-9)

¹ Ennem ellew pe meke tinagna'an Kādja'an Pangessebanin, pī si Isa hap Betani, lahat si Lasarus a'a pinakellumne amban kamateynen. ² Pagla'i iye si Betani, magjamu-jamu me' a'a mala'ihin pamahadjede si Isa. Si Marta nabang magtāgad si siye. Si Lasarus magtuhut mangan duk si Isa duk me' sinduwehin. ³ Manjari ngeddo'

Mariyam isellan bengngi inēnan narda tenga' kilu bohatnen. Mahalga' te'ed isellan bengngi inin duk ga' niya' lamud-lamudne. Pinatata' we' Mariyam isellan bengngi inin si bettis si Isa, ubus bu pinunasan we' ne duk kōkne. Manyug bengnginen dem luma'. ⁴ Manjari nagga' si Judas Iskariyot, dambuwa' me' tindeg si Isahin. Si Judas hep inin mamuddihan si Isahin. ⁵ Pa'in si Judas, “Gam pe isellan bengngi miya'an pinabellihan, bu pangurung sīnin si me' mamiskinin. Halga'ne miya'an tangdan hinang dem dan tahun.” ⁶ Duma'in we' ma'ase' si Judas si me' mamiskinin hangkan inin bissāne, saguwa' pegge' panangkew iye. Iye hep pinangandel magantan pangisihan sinden duk daran iye ngeddo'. ⁷ Manjari pa'in si Isa, “Pasagadanun dende inin. Enna'ne isellan bengngi inin para ellew pangubul akuhin. ⁸ Me' mamiskinin ga'i du usa' amban ka'am duk tatabangbi siye. Saguwa' aku, ga'i ku teteg tu'u si ka'am.”

Me' nakura' imamin magisun la'at para pu si Lasarus

⁹ Ekka me' a'a ngata'u we' la'i si Isa si Betani, hangkan hap pī siye la'i. Pī siye duma'in sabab si Isa hadja, saguwa' batang kite de isab si Lasarus, iye bakas pinakellum si Isa amban kamateyenen. ¹⁰ Hangkan magisun me' nakura' me' imamin we' duma'in hadja si Isa pinapateyden saguwa' sampay si Lasarus isab. ¹¹ Hangkan siye magisun kuwe' miya'an, pegge' sabab Lasarus ekka me' Yahudihin kahagad ne pu si Isa. Ga'i ne siye nuhut me' imamden.

*Pamahadje si Isa papīne si Awrusalamin
(Mateo 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40)*

¹² Pagsasumuhin, takale we' me' a'a ma'ekka si pagkādja'an si Awrusalamin we' la'i ne si Isa si lān tudju Awrusalam. ¹³ Manjari ngeddo' siye kuwe' bantuk tuggu dawen lahing duk paguwa' siye pī pasampang pu si Isa. Ngalingan-ngalingan siye papales, pa'inde, “Pudjite bi Tuhanin. Pudjite bi pinapitu we' Tuhanin. Pudjite bi Sultan bangsa Isra'ilin.” ¹⁴ Ngasuwa' hep si Isa dambuwa' anak asnu (hayep kuwe' bantuk kura') duk sinakeyan we' ne. Hininang si Isa inin, maguyun duk niya' ayat tasulat dem kitab, pina'in,

¹⁵ “Ka'am, me' a'a Awrusalamin, da'a ka'am tinalew. Tiya' pitu sultanbin pasakey diy-ata' anak asnu.”

¹⁶ Waktu miya'an, ga' tahāti me' tindeg si Isahin me' kēmon inin. Saguwa' pagtapole' ne si Isa si surga', bahu ta'essebde we' me' hininangde pu si Isahin asal tasulat hati' dem kitab. ¹⁷⁻¹⁸ Hangkan hep pasampang me' a'a mabanesin pu si Isa si lān, pegge' bakas takalede sabab hininang si Isa maka'ulali'in pangalingan si Isa si Lasarusin amban dem kubulin duk pamakellumne iye-hin. Pegge' me' a'a masumābu mala'ihin, siye hep magaka-aka si me' a'ahin sabab hininang si Isa inin. ¹⁹ Manjari magbissā-bissā me' Pariseo-hin, pa'inde, “Payamanun bi, kēmon me' a'ahin patuhut ne si iye. Ga' be niya' tahinangte bi.”

Me' a'a Girik miha si Isa

²⁰ Niya' me' a'a bangsa Girik patuhut si me' a'ahin pī nambahayang si Awrusalam waktu pagkādja'an miya'an. ²¹ Pī siye pu si Pilip duk pa'inde si iye, “Tuwan, baya' kami magkite duk si Isa.” Si Pilip inin dambuwa' tindeg si Isa amban kaluma'an Betsaida la'i si lahat Jalil. ²² Pī si Pilip ngakahan si Andariyas, ubus pī siye duwangan ngakahan si Isa. ²³ Sambungan si Isa siye, pa'inne, “Ta'abut ne waktukun. Aku, Anak Manusiya'in, sōng pinahadje ne ku. ²⁴ Sabennal akahante ka'am, we' da lowang binihi' tattap da lowang hadja samanta'an ga'i pinadem bulak. Saguwa' bang pinadem bulak ne, kuwe' dalil matey bu kinubul, na, manjari tomo' duk ekka buwa'ne. ²⁵ Damikkiyan isab a'ahin. Bang ellegne te'ed umulne si dunya inin, ga' niya' umulne salama-lama. Saguwa' bang ga'i du ellegne umulne si dunya inin, niya' du umulne salama-lama.” ²⁶ Pa'in si Isa, “Sine-sine baya' da'ak-da'akku, subey iye nuhut-nuhut aku. Manjari antag-antagku, la'i isab iye. Sine-sine ngahinang panganda'akankun, pahadje Samakun iye.”

Missā si Isa sabab kamateyenen

²⁷ Missā-missā pe si Isa, pa'inne, “Suse te'ed ateykun kuwe'itu. Na, ine subey pa'inku? Pākuku ente' si Samakun we' ga'i patekkane si aku kabinasahan inin? Ga'i inin pākuku pegge' asal inin sababnen hangkan ku pitu, we' subey ku makal-abey kabinasahan inin.” ²⁸ Manjari missā si Isa si Tuhanin, pa'inne, “O Amma', pahadjehun ēnnun.” Magtawus niya' suwala amban langit magpa'in,

“Bakas ne pahadjeku ēnkun duk pahadjeku du balik.” ²⁹ Me' a'a magtengge mala'ihin, takalede suwala inin. Pa'in me' sinduwehin, “Uy, lugung hep i'en.” Pa'in me' sinduwehin isab, “Mala'ikat miya'an, missā si iye.” ³⁰ Saguwa' pa'in si Isa si siye, “Suwala miya'an pinakale si ka'am, duma'in si kahāpanku saguwa' si kahāpanbi.” ³¹ Pa'inne, “Ta'abut ne waktu pangahukum me' manusiya' si dunyahin. Ta'abut ne waktu pangānan basag nakura' seyitanin, iye magnakura' tu'u si dunyahin. ³² Bang ne ku pinadangkat diyata' olom,” pa'in si Isa, “tabo'oku du kēmon a'ahin nuhut aku.” (³³ Binissā si Isa inin, pamahātine si me' a'a mala'ihin bang sa'ingge kamateynen.) ³⁴ Nambung me' a'a mabanesin pu si Isa, pa'inde, “Pa'in kitab kamihiin we' Almasihin ellum salama-lama. Saguwa' pa'innu we' Anak Manusiya'in subey pinadangkat duk pinapatey. Sine te' Anak Manusiya' inin?” ³⁵ Nambung si Isa pa'inne, “Tiya' pe tu'u si ka'am danta' mangurung danta' si pikilanbin, saguwa' ga'i ne tiggel. Pādpād tu'u pe si ka'am danta'in, palanjalun bi paglengnganbin duk ka'am ga'i ta'abut lindem. Pegge' malumengngan dem lindemin, ga'i kata'uhanne papīhannen. ³⁶ Hangkan,” pa'in si Isa, “subey ka'am sandel si danta'in pādpād tu'u pe si ka'am danta'in duk ka'am manjari me' a'a suku' si danta'in.”

Ga'i kahagad me' Yahudihin

Pagubus inin bissā si Isa, tahala' iye duk pata-puk iye amban siye. ³⁷ Bisan du ekka me' hinan-

gan maka'ulali' tahinang si Isa si matahan me' a'a mala'ihin, masi du siye ga'i kahagad si iye. ³⁸ To'o te'ed tasulat Nabi Isaya dem kitabin. Pa'inne hep la'i,

“O Tuhan, ga' niya' kahagad si me' inaka kamihin. Me' a'a mangite balakatnun, kulang du siye makahātihin.”

³⁹ Lagi' pe, sinulat isab we' Nabi Isaya jānnen bang we'ey me' a'a mangga'i mabaya' makahagadin ujudnen ga'i ne makajari kahagad. Pa'in Isaya,

⁴⁰ “Pinessekan we' Tuhanin me' mataden duk siye ga'i ngite, duk pinababbal we' ne pikilanden duk siye ga'i makahāti. Manjari ga'i pinda ateyden, pa'in Tuhanin, hangkan ga'i tapuwasanku duseden.”

⁴¹ Binissā inin we' Nabi Isaya pegge' takitene sahaya si Isahin duk binissāne inin sabab si Isa.

⁴² Saguwa' bisan ne sa miya'an, ekka du me' nakura' me' Yahudihin kahagad pu si Isa, saguwa' ga' hadja siye missā patampal sabab inin, pegge' tinalew siye kaw kata'uhan me' Pariseohin ubus ga'i ne siye pina'asek dem langgal. ⁴³ Pegge' sinna pe siye bang kasulutan manusiya'in si siye amban bang kasulutan Tuhanin si siye.

Me' bissā si Isahin mangahukumin

⁴⁴ Manjari missā si Isa pinapales, pa'inne, “Makahagad si akuhin, duma'in hadja aku kinahagadnen, saguwa' kahagad isab iye si Tuhan, iye mamapitu akuhin. ⁴⁵ Duk mangite akuhin, takitene isab mamapitu akuhin. ⁴⁶ Pitu ku si dunya ngurung danta' si pikilan manusiya'

supaya sine-sine kahagad si aku ga'i teteg dem lindem. ⁴⁷ Bang niya' a'a makakale me' panolo'kun bu ga'i tuhutne, duma'in aku mangahukum iyehin. Pegge' duma'in ku pitu ngahukum me' a'a si dunyahin, saguwa' pitu ku nimbul siye. ⁴⁸ Si ellew dambuli, niya' du ngahukum me' mangga'i manayima' akuhin duk me' mangga'i manuhut me' panolo'kun. Iye pangahukuman siyehin me' bakas panolo'ku si siyehin. ⁴⁹ Pegge' me' panolo'kun duma'in amban di pikilanku, saguwa' amban Samaku mamapitu akuhin. Kēmon panolo'kun, iye hadja dina'akne si aku pamanolo'in. ⁵⁰ Duk kata'uhanku we' me' panolo'nen ngurung umul ga' tamananne la'i si surga'. Hangkan hep ga' niya' bissāku si manusiya' seddili amban panganda'akan Samaku akuhin.”

13

Koso'an si Isa bettis me' tindegnen

¹ Ga' pe tinagna'an pagjamu-jamuhin, andang ne kata'uhan si Isa we' tekka ne ganta'annen duk subey ne ambananne dunya inin duk balik pī si Samanen. Asal amban tagna' kinalasahan we' si Isa me' a'a suku' si iyehin, duk kuwe'itu pakitehanne du si siye bang sa'ingge hadje lasane si siyehin. ² Manjari pagsangem, magkakan disi Isa duk me' tindegnen. Si Judas, anak si Simon Iskariyotin, bakas ne ka'urungan pikilan we' seyitan nakura'in muddihan si Isa. ³ Asal du kata'uhan si Isa we' kēmon kapatut Tuhanin tapangurung ne si iye. Duk kata'uhanne we' pitu iye amban Tuhan duk balik du iye pī si Tuhan. ⁴ Manjari

kuwat si Isa amban pagkakananden, bu iluwasan we' ne da lapis badju'nen duk magdikat iye duk tuwaliya. ⁵ Manjari ngisi iye bohe' dem palang-gana duk kinoso'an we' ne bettis me' tindeggen duk pinunasan we' ne duk tuwaliya pagdikatenen. ⁶ Pagp̄ine pu si Simon Petros, pa'in si Petros si iye, “Ka'u, Tuwan, sōng koso'annu ke me' bettisku inin?” ⁷ Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Ga'i tahātinu kuwe'itu bang ine hininangku inin, saguwa' tahātinu iyan si ellew sinōng.” ⁸ Pa'in si Petros, “Ga'i te'ed pakoso'ku si ka'u bettiskun.” “Bang ga'i koso'anku bettisenun,” pa'in si Isa, “duma'in ne kew tindegku.” ⁹ Manjari pa'in Simon Petros si iye, “O Tuwan, bang kuwe' iyan, duma'in hadja bettiskun saguwa' sampay me' tangankun duk kōkkun koso'anun isab.” ¹⁰ Pa'in si Isa si iye, “A'a bakas mamandihin, gī ne barannen. Luwal hadja bettisenen subey kinoso'an balik. Kēmon ka'am sutsi ne dem ateybin, luwal dangan mangga'i masutsi ateynen.” ¹¹ Andang ne hep kata'uhan si Isa bang sine sōng mamuddihan iye-hin hangkan pa'inne, “Kēmon ka'am sutsi ne dem ateybin, luwal dangan mangga'i masutsi ateynen.” ¹² Pagubus ne koso'an si Isa bettis me' tindeggen, inasek we' ne badju'nen bu ningkolo' balik. Pa'inne si me' tindeggen, “Tahātibi ke bang ine bakas hininangku si ka'am miya'an?” ¹³ Pangēnbi akuhin ‘Guru’ duk ‘Panuhutan.’ Patut te'ed, pegge' aku asal gurubi duk panuhutanbi. ¹⁴ Na, bang aku panuhutanbin duk gurubin ngoso'an bettisbin, subey ku lekkatbi. Subey ka'am magkoso'-

kinoso' bettis. ¹⁵ Hininangku miya'an pinakitehan we' ku si ka'am supaya niya' pamintanganbi we' subey diyawa' ateybin. Subey lekkatbi hini-nangku si ka'amin. ¹⁶ Sabennal akahante ka'am we' banyaga'in ga'i langkew amban amunen. Duk dina'akin ga'i langkew amban manganda'ak iye-hin. ¹⁷ Kuwe'itu tahātibi ne panolo'ku si ka'am inin. Bang tuhutbi inin, kēgan ka'am.” ¹⁸ Pa'in si Isa, “Duma'in ku missā sabab ka'am kēmon. Kata'uhanku bang sine me' a'a bakas tapene'ku manuhut akuhin. Saguwa' subey du tuman pina'in dem kitabin, pina'in la'i, 'Binuddihan ku we' dambuwa' sawe'ku magsawu manganin.’ ¹⁹ Akahante ka'am inin kuwe'itu pādḡpād ga' pe umantag supaya bang umantag ne, kahagadbi du bakas pina'inku sabab dikun, bang sine ku. ²⁰ Sabennal akahante ka'am,” pa'in si Isa, “we' sine-sine ngaddatan a'a dina'akkun, kuwe' du aku inaddatannen. Duk sine-sine ngaddatan aku, kuwe' du inaddatan we' ne bakas mamapitu akuhin.”

*Pina'al we' si Isa we' sōng iye binuddihan
(Mateo 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23)*

²¹ Pagubus inin bissā si Isa, suse te'ed dem ateynen duk pa'inne si me' tindeggen, “Sabennal akahante ka'am, dangan ka'am muddihan aku du.” ²² Magpayam me' tindeggen. Ga'i kata'uhande bang sine binissāhannen. ²³ Dangan me' tindeg si Isahin, iye kinalasahannen, ningkolo' si bihingne. ²⁴ Sininyasan iye we' Simon Petros duk pa'inne si iye, “Tilewun be si Isa bang sine binissāhannen.”

²⁵ Manjari tindeg si Isa miya'an patapit pu si Isa nilew iye, pa'inne, "Tuwan, sine te' sōng mamud-dihan ka'uhin?" ²⁶ Nambung si Isa, pa'inne, "A'a pangurunganku pan inin pagubus lebbaganku dem pinggan, iye ne miya'an." Manjari ilebbagan we' si Isa panin ubus bu pinangurung we' ne pu si Judas, anak si Simon Iskariyotin. ²⁷ Pageddo' si Judas panin, magtawus pa'asek nakura' seyitanin dem pikilanne. Pa'in si Isa si iye, "Hinangun ne padayi' sōng hininangnun." ²⁸ Ga' niya' bisan dangan me' tindeggen makahāti bang ine pina'in si Isa pu si Judas miya'an. ²⁹ Pegge' si Judas magantan sīnden, kannal me' sinduwehin we' da'ak si Isa iye pī melli ginunade si pagkādja'anin, atawa dina'ak iye magsarakka si me' mamiskinin. ³⁰ Manjari pagsangka si Judas panin, magtawus iye duwa'i. Duk sangem ne miya'an.

Da'akan ba'ahuhin

³¹ Paglumikut ne si Judas, pa'in si Isa, "Kuwe'itu pinakitehan ne pamahadje akuhin, aku Anak Manusiya'in. Kuwe'itu pinakitehan ne balakat Tuhanin sabab aku. ³² Bang tapakitehan balakat Tuhanin sababku, ga'i du tiggel pakitehan Tuhanin isab pamahadjene akuhin, aku Anak Manusiya'in." ³³ Pa'in si Isa, "Ka'am me' tindegkun, ga'i ne ku tiggel tu'u si ka'am. Pihabi du ku. Saguwa' sa pina'inku si me' nakura' Yahudihin, pa'inku si ka'am kuwe'itu, 'Ga'i ka'am tapī si papīhankun.' ³⁴ Niya' da'akan ba'ahu ambananku si ka'am. Subey ka'am maglasa-ilasa. Maglasa ka'am kuwe' pangalasku si ka'amin. ³⁵ Bang

ka'am maglasa-ilasa, kata'uhan me' a'ahin kēmon we' ka'am me' tindegku.”

Pina'al we' si Isa pamasuwey si Petrosin

(Mateo 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34)

³⁶ Pa'in si Petros pu si Isa, “Tuwan, hap tungan kew?” Nambung si Isa, pa'inne, “Ga'i kew kapanuhut aku kuwe'itu si papīhankun, saguwa' paturul du kew si sinōng.” ³⁷ Pa'in si Petros si iye, “Tuwan, we'ey ku ga'i kapanuhut si ka'u kuwe'itu? Maglilla' ku bisan ku pinapatey bang sababnu.” ³⁸ Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Asal maglilla' ke kew pinapatey bang sababku? Sabennal akahante kew, ga'i pe tingkowak manukin, masuwey ne kew iyan mintellu we' ga'i ku kata'uhannu.”

14

Si Isa lān mapī si Samanen

¹ Pa'in si Isa si me' tindeggen, “Da'a ka'am suse dem ateybi sabab me' pina'inku miya'an. Sandel ka'am si Tuhan duk sandel isab ka'am si aku. ² La'i si lahat Samaku Tuhanin, ekka patenna'an. Bang inin ga'i to'o ga'i ka'am akahanku. Pī ku manyap patenna'anbin. ³ Manjari bang ubus ne ku magpanyap patenna'anbin, balik du ku pitu ngeddo' ka'am duk bo'ote ka'am pī si patenna'ankun duk kite bi magdambuwa' patenna'an. ⁴ Duk kata'uhanbi du lān hap pī si papīhankun.”

⁵ Pa'in si Tomas si iye, “Tuwan, ga'i kata'uhan kami bang tungan papīhannun. Sa'ingge pangata'u kami lān hap pīhin?” ⁶ Pa'in si Isa si iye, “Aku

inin lān tudju Tuhanin, aku po'on sasuku maben-nalin, duk aku po'on umulin. Ga' niya' tapī si Samaku Tuhanin bang duma'in aku palabeyan-nen. ⁷ Kuwe'itu pegge' kata'uhanbi ne ku,” pa'in si Isa, “kata'uhanbi du isab Samakun. Tinagna'an kuwe'itu, kata'uhanbi ne Samakun duk takitebi ne iye.”

⁸ Pa'in si Pilip pu si Isa, “Tuwan, pakitehanun si kami Samanun duk kaduhulan ne kami.” ⁹ Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Katiggelku ne tu'u si ka'am, ga'i pe kata'uhannu bang sine ku, Pilip? Sine-sine ngite aku, kuwe' Samakun ne te'ed takitenen. Hangkan we'ey pa'innu we' subey pinakitehan si ka'u Samakun?” ¹⁰ We' ga'i kew kahagad, Pilip, we' Samakun duk aku dambuwa' du? Me' pamanolo'ku si ka'amin duma'in amban aku, saguwa' amban Samaku mateteg tu'u si akuhin. Kēmon me' hinangkun iye mangahinangin.” ¹¹ Pa'in si Isa, “Subey kahagadbi pina'inkun we' Samakun duk aku dambuwa' du. Bang ga'i ka'am kahagad sabab bissāku inin, kahagad ka'am hadja sabab me' hinang bakas hini-nangkun. ¹² Sabennal akahante ka'am,” pa'in si Isa, “sine-sine kahagad si aku, hinangne du isab me' hinang hini-nangkun. Duk pasōng pe me' tahi-nangnen amban me' hini-nangkun, pegge' pī ne ku si Samaku Tuhanin. ¹³ Ine-ine pākubi si Samakun sabab sandelbi si akuhin, hinangku si ka'am supaya tapudji Samakun sabab hini-nangkun. ¹⁴ Ine-ine pākubi si aku sabab sandelbi si akuhin, hinangku si ka'am.”

Nanggup si Isa we' papitune Niyawa Sutsihin

15 Pa'in si Isa pe, “Bang bennal ku kalasahanbi, bugtu' tuhutbi me' panganda'akanku si ka'amin. 16 Pākuku du si Samakun duk ka'am urunganne seddili nabangan ka'am ganti'ku. Lu'u du iye si ka'am salama-lama. 17 Manabang inin, Niyawa Tuhanin. Iye magaka mabennalin sabab Tuhanin. Saguwa' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin, ga'i tatayima'de Niyawa Tuhanin pegge' ga'i iye tahātide duk ga'i iye kata'uhande. Saguwa' ka'am, kata'uhanbi du Niyawa Tuhanin pegge' lu'u iye si ka'am duk pateteg du iye dem ateybi. 18 Bisan ku tahala', ga'i du ka'am siya-siyaku. Balik du ku pitu si ka'am. 19 Ga'i ne tiggel ga'i ne ku takite we' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin. Saguwa' ka'am, kitebi du ku. Duk pegge' ellum ku salama-lama, ka'am ellum du isab salama-lama. 20 Pagtekka ellew miya'an, kata'uhanbi du we' Samakun duk aku magdambuwa'. Duk kata'uhanbi isab we' ka'am duk aku magdambuwa'. 21 Sine-sine nayima' me' panganda'akankun duk tuhutne du, iye iyan a'a asal mamalasa si akuhin. A'a mamalasa si akuhin kinalasahan du iye we' Samakun. Duk kalasahanku isab iye duk pahātiku du dikun si iye.”

22 Manjari tinilew si Isa we' si Judas, duma'in si Judas Iskariyot. Pa'in si Judas, “Tuwan, ine sabab-nen hangkan pahātinu dinun si kami hadja bu duma'in si me' manusiya'in kēmon?” 23 Nambung si Isa, pa'inne, “Bang a'ahin malasa si aku, bugtu' tuhutne me' panolo'kun. Manjari kalasahan Samakun iye, duk la'i kami duk Samakun

patenna' si iye. ²⁴ Saguwa' a'a mangga'i malasa si akuhin, ga'i du isab tuhutne me' pamanolo'kun. Duk me' pamanolo'ku si ka'amin duma'in amban aku saguwa' amban Samaku mamapitu akuhin.

²⁵ “Inaka inin kēmon we' ku si ka'am pādpād tiya' pe ku tu'u si ka'am. ²⁶ Saguwa' papitu Samakun du si ka'am manabangin, ganti'ku. Iye Niyawa Sutsihin. Tolo'anne du ka'am kēmon-kēmonin duk pa'essebanne ka'am kēmon bakas panolo'ku si ka'amin.”

²⁷ Pa'in si Isa pe, “Iye pangambanku si ka'amin atey sanyang. Kasanyangan inin amban aku duk ga'i inin magsali' duk kasanyangan si dunyahin. Hangkan da'a ka'am suse dem ateybi duk da'a ka'am tinalew. ²⁸ Bakas ne ka'am akahanku we' aku inin tahala' ne, saguwa' balik du ku pitu si ka'am. Bang ka'am asal malasa si aku, bugtu' kēgan ka'am we' pī ku si Samakun, pegge' langkew iye amban aku. ²⁹ Andang ne ka'am akahanku pādpād ga' pe ta'abut waktu patahala'kun supaya bang ta'abut ne waktu miya'an, asal kahagad ne te'ed ka'am. ³⁰ Ga'i ne ku makajari missā si ka'am tiggel pegge' sōng tekka ne nakura' seyitan magnakura' si dunya inin. Ga'i du ku kapagbaya'anne. ³¹ Saguwa' subey kata'uhan me' manusiya'in kēmon we' malasa ku si Samakun, hangkan pagtuyu'anku kēmon hininang sa panganda'akan Samaku akuhin. Na, kuwat ne ka'am, sūng ne kite bi,” pa'in si Isa.

15

Si Isa dalil po'on tinanem mahāpin

¹ Manjari magdalilan si Isa, pa'inne si me' tindeggen, “Aku inin dalil po'on tinanem mahāpin, duk Samakun dalil magipat tinanem inin. ² Kēmon pangeku mangga'i mabuwa'in toto'anne, duk kēmon pangeku mabuwa'in gawassanne duk nga'ekka buwa'nen. ³ Ka'am iyan dalil kagawasan ne sabab me' panolo'ku si ka'amin. ⁴ Subey ka'am pateteg si aku, duk teteg ku isab si ka'am. Dalil pangehin, ga'i makajari buwa' pangehin amban dihananne, luwal bang ga'i butas amban po'onne, buwa' du. Damikkiyan ka'am ga'i ka'am kapaghinang si kahāpan bang ga'i ka'am teteg si aku.

⁵ “Aku inin po'on tinanemin duk ka'am dalil me' pangehin. Bang ka'am teteg si aku duk aku isab teteg si ka'am, ekka tahinangbi kahāpan, pegge' bang butas ka'am amban aku, ga' niya' kasuddahan hinangbin. ⁶ Bang a'ahin ga'i teteg si aku, kuwe' iye dalil pange seppak ilakasan duk ngalanes. Manjari tinipun me' pange inin bu ilakasan dem ebbut ineggas. ⁷ Saguwa' bang teteg ka'am si aku duk me' panolo'kun ingketbi te'ed dem ateybi, duhulan Tuhanin ka'am ine-ine pākubi. ⁸ Bang ekka kahāpan tahinangbi, pinudji du Samakun duk kata'uhan du isab we' ka'am bennal me' tindegku. ⁹ Lasaku si ka'amin kuwe' du lasa Samaku si akuhin. Patetegun bi lasabin si aku. ¹⁰ Bang tuhutbi me' panganda'akankun, teteg du lasakun si ka'am. Kuwe' du akuhin, tinuhut we' ku me' panganda'akan Samakun duk teteg lasanen si aku.

¹¹ “Hangkan inin panolo'ku si ka'am, supaya

talessabi isab kuwe' kēg dem ateykun duk supaya kēgbin jukup. ¹² Iye inin panganda'akanku si ka'amin, subey ka'am maglasa-ilasa kuwe' pangalasaki si ka'amin. ¹³ Bang a'ahin maglilla' matey sabab lasane si me' bagaynen, ga' niya' lasa manusiya' hadje amban inin. ¹⁴ Ka'am, me' bagayku ka'am, bang hinangbi me' panganda'akanku si ka'amin. ¹⁵ Kuwe'itu ga'i ne ka'am ēnanku me' dara'akanku, pegge' dara'akanin ga'i pinahātihan si siye bang ine ne pa'in hininang amunen. Saguwa' ka'am, bakas pahātiku ne si ka'am kēmon inaka Samaku si akuhin. Hangkan ēnanku ne ka'am me' bagayku. ¹⁶ Duma'in we' pene'bi ku, saguwa' aku mamene' ka'amin, duk kawakilan ka'am we' ku supaya ekka hāp tahinangbi duk me' mahāp tahinangbin ga'i pinda. Manjari, ine-ine pākubi si Samakun sabab sandelbi si akuhin, duhulanne ka'am. ¹⁷ Na, iye inin panganda'akanku ka'amin, subey ka'am maglasa-ilasa.”

Kabunsihan me' a'a manuhut si Isahin we' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin

¹⁸ Pa'in si Isa si me' tindeggen, “Da'a ka'am ulali' bang ka'am kabunsihan we' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin. Essebun bi we' kabunsihande ku dehellu amban ka'am. ¹⁹ Bang sa'upama magdambuwa' pikilan ka'am duk me' a'a iyan, kalasahande hep ka'am. Saguwa' pabidda' ka'am. Tapene' ka'am we' ku duk pinaseddili ka'am we' ku amban me' a'a iyan. Hangkan hep ka'am kabunsihan we' de. ²⁰ Essebun bi bakas pina'inku si ka'amin: ‘Banyaga'in ga'i langkew

amban amunen.' Bang ku bakas bininasa we' me' a'a iyan, bugtu' binasade du isab ka'am. Bang bakas tuhutde panolo'kun, bugtu' tuhutde du isab panolo'bin. ²¹ Kabunsihande ka'am duk binasade ka'am pegge' ka'am suku' si aku duk pegge' ga' kata'uhande Tuhanin, Tuhan mama-pitu akuhin. ²² Bang ku ga' tapitu nolo'an siye, ga' pe pasti' duseden. Saguwa' kuwe'itu ga'i ne kada'awahande duseden. ²³ Sine-sine bunsu si aku bunsu du isab iye si Samakun. ²⁴ Me' hinang hininangku si matahanden, ga' niya' a'a bakas makahinangne. Bang ga' ku kapaghinang me' hinangan miya'an, ga'i hep pasti' duseden. Saguwa' takitede ne me' hininangkun, duk kabunsihande ku duk Samakun. ²⁵ Saguwa' bugtu' du ku kabunsihande supaya tuman tasulat dem kitabin. Pa'in kitabin: 'Kabunsihande ku ga' niya' janne.'

²⁶ "Pitu du si ka'am pananabangin. Pananabang inin, Niyawa Tuhanin duk amban Samakun iye. Magtolo' du iye mabennal sabab Tuhanin. Papatuku du iye si ka'am amban Samakun duk pagtu'u ne iye, naksi' du iye sabab aku. ²⁷ Ka'am isab, naksi' du ka'am sabab aku pegge' kemuwe tagna' magtuhut-tuhut kite bi."

16

¹ Pa'in si Isa si me' tindeggen, "Inaka we' ku kēmon inin si ka'am, supaya ga'i usa' sandelbi si akuhin. ² Niya' iyan waktu si sinōng, ga'i ne ka'am pa'asek me' nakura' āgamahin dem langgalde. Duk tekka du waktuhin, bang niya' mapatey ka'am, kannalanne we' hininangne inin kinabaya'an

Tuhanin. ³ Hinangde inin si ka'am pegge' ga'i kata'uhande Samakun atawa aku. ⁴ Saguwa' akahante ka'am inin supaya bang ne tekka me' kabinasahan inin si ka'am, ta'essebba du we' bakas ka'akahante ka'am andang sabab inin."

Hinang Niyawa Sutsihin

"Ga' ka'am akahanku inin tagna', pegge' tu'u pe ku si ka'am. ⁵ Saguwa' kuwe'itu akahante ne ka'am pegge' sōng tahala' ne ku, pī balik si mamapitu akuhin. Bu ga' niya' ka'am nilew aku bang tunganku. ⁶ Dukka te'ed ateybin kuwe'itu sabab bakas inakaku si ka'am miya'an. ⁷ Saguwa' akahante ka'am mabennalin, si kahāpanbi du bang ku tahala'. Pegge' bang upama ga'iku tahala', ga'ipitu si ka'am pananabangin. Saguwa' bang ku tahala', papituku du iye si ka'am. ⁸ Pagtu'u ne si ka'am pananabangin, pahātihanne du si me' manusiya' si dunyahin hāti dusehin duk hāti mabentelin duk hāti hukuman Tuhanin. ⁹ Papasti'ne si siye we' dusehan siye, pegge' ga' siye kahagad si aku. ¹⁰ Papasti'ne si siye we' bentelku, pegge' tapī ne ku si Samakun duk ga' i ne ku takitebi. ¹¹ Papasti'ne si siye hukuman Tuhanin, pegge' tahukum ne nakura' seyitan magnakura' tu'u si dunyahin.

¹² "Ekka pe akaku si ka'am," pa'in si Isa, "saguwa' ga' takole'bi bang kuwe'itu. ¹³ Pagtekka pitu Niyawa Tuhanin, iye mamagaka mabennalin, panolo'anne du ka'am kēmon panolo' mabennalin. Ga' iye magtolo' amban di pikilanne saguwa' ine-ine takalene amban Tuhanin, iye miya'an panolo'nen. Duk akahanne

du ka'am bang ine ma'umantag si sinōngin. ¹⁴ Pahadje Niyawa Tuhanin du ku, pegge' kēmon inakahanne ka'amin asal amban aku du. ¹⁵ Ine-ine si Samakun, si aku du, hangkan hep pa'inku si ka'am we' kēmon inakahan Niyawa Tuhan ka'amin amban aku du.”

Dukka duk kēg

¹⁶ Pa'in si Isa, “Ga'i ne tiggel, ga'i ne ku kitebi. Saguwa' ubus miya'an, ga'i tiggel kitebi du ku balik.” ¹⁷ Magbissā-bissā sinduwe me' tindeg si Isahin, pa'inde, “Ine ente' hāti pina'inne inin, ‘Ga'i tiggel ga'i ne ku kitebi, ubus miya'an ga'i tiggel kitebi du ku balik?’ Duk iye isab pina'inne, ‘Pegge' pī ku si Samakun?’ ¹⁸ Ine hatu hāti ‘ga'i ne tiggel' pina'inne inin? Ga'i kata'uhante bi bang ine hāti pina'innen.” ¹⁹ Kata'uhan si Isa we' baya' iye tilew me' tindegne bang ine hāti pina'innen. Hangkan pa'in si Isa si siye, “Ensini' pa'inku, ‘Ga'i ne tiggel ga'i ne ku kitebi, ubus miya'an ga'i du tiggel, kitebi du ku balik.’ Magtilew-tilew ke ka'am bang ine hāti pina'inku inin? ²⁰ Sabennal akahante ka'am, magtangis ka'am iyan duk magsugul, saguwa' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin magkēg-kēg. Suse du ka'am iyan saguwa' ginanti'an du iyan duk kēg. ²¹ Dalilnen kuwe' dende nganak. Suse iye pegge' tekka ne panganaknen. Saguwa' pag si luwasan ne anaknen, ga'i ne ta'essebne peddi' talabeynen hawal kēgnen we' niya' nakanak palahil si dunya. ²² Damikkiyan isab ka'am, kuwe'itu suse ka'am. Saguwa' magkite du kite bi balik. Manjari asal kēgan du te'ed ka'am iyan, duk kēgbi iyan ga'

niya' maka'ānanne amban dem ateybi. ²³ Pagtekka ellew pagkiteten bi balik, ga' ne niya' tilewbi ineline amban aku. Sabennal akahante ka'am, ineline pākubi si Samakun pegge' sandel ka'am si aku, duhulanne du ka'am. ²⁴ Kemuwe tagna'ley sampay kuwe'itu ga' niya' bakas pākubi sabab sandelbi si akuhin. Māku ne ka'am ubus bu inurungan du ka'am supaya jukup kēgbin.”

Da'ag me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin

²⁵ Pa'in si Isa si siye, “Me' panolo'ku si ka'am inin si dalilan, saguwa' tekka du iyan ellewin ga'i ne ku magdalilan si ka'am, duk akahanku ne ka'am pabentel sabab Samakun. ²⁶ Pagtekka ellew miya'an, bang niya' pākubi, ka'am ne mamāku amban Samakun pegge' sandel ka'am si aku. Duma'in ne aku mamāku para si ka'amin, ²⁷ pegge' Samakun malasa du si ka'am. Kalasahanne ka'am pegge' malasa ka'am si aku duk pegge' kahagadbi du we' pitu ku amban Tuhan. ²⁸ Awe', pitu ku amban Samaku Tuhanin si dunya. Duk kuwe'itu ambananku ne dunya inin duk balik ne ku pī si Samakun.” ²⁹ Pa'in me' tindeggen si iye, “Kuwe'itu bentel ne pamissānun. Duma'in ne inin dalilan. ³⁰ Kabugtu'an kami ne kuwe'itu we' kata'uhannu kēmon-kēmonin bisan kew ga'i tinilew. Hangkan kahagad ne te'ed kami we' amban Tuhan kew.” ³¹ Pa'in si Isa si siye, “Asal kahagad ne ke te'ed ka'am kuwe'itu? ³² Tekka du waktuhin ga'i ne te'ed tiggel, magsape'-sape' du ka'am iyan, hap luma'ne ne dangan-dangan duk ambananbi ku dendangan. Saguwa' iye mato'ohin, duma'in du

ku dendangan pegge' Samakun teteg du tu'u si aku. ³³ Kēmon inin inaka we' ku si ka'am supaya sanyang dem ateybin. Hangkan sanyang dem ateybin, pegge' magdambuwa' ka'am duk aku. Tu'u si dunya inin, bininasa du ka'am we' me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin. Saguwa' da'a ka'am tinalew. Da'ag ne du nakura'den we' ku.”

17

Ngampun si Isa para si me' tindeggen

¹ Pagubus inin bissā si Isa, mayam iye padiyata' langit duk ngampun iye si Tuhan, pa'inne, “O Amma', ta'abut ne waktuhin. Pahadjehun ku, Anaknun, duk kew isab tapahadjeku.

² Ka'urungan ku we' nu kapatut magbaya' si kēmon manusiya', supaya ka'urunganku umul ga' tamananne kēmon a'a pinasuku'nu si akuhin.

³ Duk me' a'a ka'urungan umul ga' tamanannen, subey kew kata'uhande, ka'u Tuhan mabennalin, Tuhan dambuwa'-buwa'in. Duk subey isab kata'uhande Isa Almasi pinapitunu si dunyahin.

⁴ Pinahadje kew we' ku tu'u si dunya pegge' ubus ne we' ku hinang pinahinangnu si akuhin. ⁵ O Amma', pahadjehun ku lu'u si pana'anannu lu, sa pamahadje aku malu'uhin masa ga' pe dunya inin pinapanjari.

⁶ “Bakas ne kew pinakita'u we' ku si me' a'a pinasuku'nu si aku tu'u si dunyahin. Me' suku' si ka'u du siye, duk pinasuku' siye we' nu si aku. Tinuhut we' de lapalnun, ⁷ duk bugtu' ne si siye we' kēmon pangurungnu akuhin asal bennal amban ka'u. ⁸ Bakas ne pasampayku si siye lapal

pinangurungnu si akuhin, duk tinayima' ne we' de. Bugtu' ne si siye we' billu'u ku amban ka'u, duk kahagad ne te'ed siye we' ka'u asal mamapitu akuhin.

⁹ “O Amma', pāku-pākuhanku siye si ka'u. Duma'in manusiya'in kēmon pinākuhankun saguwa' me' a'a pinasuku'nu si aku inin hadja, pegge' siye inin asal suku' si ka'u du. ¹⁰ Kēmon si akuhin, si ka'u du duk kēmon si ka'uhin, si aku du. Duk pinahadje ku we' de, sabab sandel siye si aku. ¹¹ Aku inin sōng balik ne piyu si ka'u. Sōng ne ambananku dunya inin. Saguwa' me' a'a pinasuku'nu si aku inin, tu'u pe si dunya. O Amma', ka'u masutsihin, pakitehannu ku balakat ēnnun; banteyanun siye duk balakatnu inin, supaya siye magdambuwa' atey sa kitehin. ¹² Tiggelanku tu'u si siye, banteyanku me' a'a pinasuku'nu si aku inin duk balakat ēnnun. Binanteyan siye we' ku hangkan ga' niya' siye lepas amban ka'u, luwal du dambuwa', pegge' niya' subey lepas supaya tuman tasulat dem kitabin. ¹³ Sōng balik ne ku inin piyu si ka'u hangkan pādḡpād tu'u pe ku si dunya, bissāku inin supaya jukup kēgden kuwe' kēgkun. ¹⁴ Pinasampay we' ku si siye lapalnun. Manjari kabunsihan siye we' me' a'a mangga'i manuhut ka'uhin, pegge' ga'i siye nuhut pikilan me' a'a miya'an. Kuwe' siye akuhin, ga'i du isab tuhutku pikilan me' a'a mangga'i manuhut ka'uhin. ¹⁵ Ga'i ku māku-māku we' eddo'nu me' a'a pinasuku'nu si akuhin amban dunya inin. Saguwa' māku-māku ku we' banteyannu siye duk siye ga'i kapagbaya'an we'

nakura' seyitanin. ¹⁶ Kuwe' siye akuhin, ga'i siye nuhut pikilan me' a'a mangga'i manuhut ka'uhin.

¹⁷ Paseddilihun siye duk sutsihun siye. Panutsi siyehin panolo'nu mabennalin, iye lapalnun.

¹⁸ Da'akku ne siye pī si me' a'a si dunyahin, kuwe' akuhin du isab dina'ak we' nu pitu si dunya.

¹⁹ Duk si kahāpande paglilla'ku umulkun si ka'u, supaya siye te'ed me' a'a suku' si ka'uhin.

²⁰ “Māku-māku ku duma'in hadja para si me' tindegku inin,” pa'in si Isa, “saguwa' para si kēmon makahagad si aku sabab panolo'den. ²¹ O Amma', karayaw magdambuwa' atey siye kēmon; kuwe' ka'uhin teteg tu'u si aku, duk aku teteg lu'u si ka'u, damikkiyan isab karayaw teteg siye tu'u si kite. Karayaw we' asal magdambuwa' atey siye, supaya kahagad me' a'a si dunyahin we' asal ka'u mamapitu akuhin. ²² Pinahadje siye we' ku sa pamahadjenu akuhin, supaya siye magdambuwa' atey kuwe' pagdambuwa' ateyten, ²³ aku teteg lu'u si siye, kuwe' ka'uhin teteg tu'u si aku, supaya siye kēmon asal magdambuwa' atey te'ed. Manjari bang asal magdambuwa' atey ne te'ed siye, ujud kata'uhan me' a'a si dunyahin du we' ka'u mamapitu akuhin. Duk kata'uhande du isab we' kalasahannu me' makahagad si akuhin sa pangalasanu akuhin. ²⁴ O Amma', pinasuku' we' nu siye kēmon si aku. Manjari iye kabaya'ankun, subey siye la'i si aku si pala'ihankun supaya takitede pamahadjenu akuhin duk sahaya pangurungnu akuhin, pegge' kinalasahan ku we' nu ga' pe pinapanjari dunyahin. ²⁵ O Amma', ka'u mabentelin, bisan kew ga'i kata'uhan me' a'a

mangga'i manuhut ka'uhin, saguwa' kata'uhante kew duk me' tindegku inin kata'uhande we' ka'u mamapitu akuhin. ²⁶ Bakas ne kew pinakita'u we' ku si siye, duk pakita'ute pe kew namba, supaya lasade si sawe'den sali' duk lasanu si akuhin duk supaya ku teteg dem ateyde.”

18

Paniggew si Isahin

(*Mateo 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53*)

¹ Pagubus si Isa ngampun si Tuhan, tahala' iye duk me' tindegnen pī si dambiya' sapa' inēnan Kidron. Niya' la'i kabbun duk hap pī siye dem kabbun miya'an. ² Kata'uhan si Judas antag miya'an pegge' daran hep si Isa duk me' tindegnen magtipun-tipun la'i. Si Judas hep inin mamuddihan si Isahin. ³ Manjari pinandu'an we' si Judas me' sundalu bangsa Romahin duk me' guwaldiya langgal hadjehin pī si kabbun miya'an. Me' guwaldiya inin pinatuhut si iye we' me' Pariseohin duk me' nakura' imamin. Magbessi siye duk magla'al duk magbo'o payita'an. ⁴ Kata'uhan si Isa kēmon sōng ma'umantag si iyehin hangkan pī iye pasampang si siye duk pa'inne, “Sine pinihabin?” ⁵ Pa'inde, “Piha kami si Isa, a'a amban lahat Nasaretin.” “Aku ne hep,” pa'in si Isa. Si Judas, mamuddihan si Isahin, la'i isab nenggenengge duk me' a'ahin. ⁶ Pagpa'in si Isa, “Aku ne hep,” pasuhut siye duk hebba' siye. ⁷ Manjari

tilew si Isa siye balik, pa'inne, "Sine te' pinihabin?" Nambung siye, pa'inde, "Si Isa, a'a amban Nasaretin." ⁸ Manjari pa'in si Isa, "Bakas ne ka'am akahanku we' aku ne. Bang asal aku du a'a pinihabin, na, tiya' ne ku. Da'a sakupun bi me' sawe'ku inin." ⁹ Pa'inne inin supaya tuman bakas pina'inne si Samane, Tuhanin, pa'inne, "O Amma', ga'niya' lepas bisan dangan me' a'a pinasuku'nu si akuhin."

¹⁰ Magbessi hep si Simon Petros. Manjari inurus we' ne bessinen duk pineddang we' ne dara'akan imam nakura'in. Iye matewwa'in tayingene kanawanin duk magtawus butas. Ēn dara'akan inin si Malkus. ¹¹ Pa'in si Isa pu si Petros, "Isihun balik bessinun dem tagubanne. Akuhanku kēmon kabinasahan inin pegge' inin pinasuku' si aku we' Samakun."

Bino'o si Isa pu si Annas

¹² Manjari siniggew si Isa we' me' sundaluhin duk me' kapitanden duk me' guwaldiya Yahudihin duk iningketan iye we' de. ¹³ Bino'o iye we' de pī pu si Annas dehellu. Si Annas inin mato'a si Kayapas, imam nakura'in tahun miya'an. ¹⁴ Si Kayapas hep inin mangurung pikilan si me' nakura' Yahudihin pagpa'inne we' si kahāpande bang niya' dambuwa' matey ganti' me' a'ahin kēmon.

Masuwey si Petros we' duma'in iye tindeg si Isa (Mateo 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57)

¹⁵ Paturul si Simon Petros pu si Isa duk dambuwa' isab tindegne. Tindeg si Isa dambuwa'

inin magkilale duk imam nakura'in hangkan tumuhut iye pu si Isa padiyalem pī si lame luma' imam nakura'in. ¹⁶ Saguwa' si Petros ta'amban la'i si bukut tarangka. Manjari paluwas balik tindeg si Isa magkilale duk imam nakura'in, duk ma'id iye si dende tunggu' tarangkahin, hangkan tabo'one si Petros padiyalem si lame. ¹⁷ Tinilew si Petros we' dendehin, pa'inne, “Duma'in ke kew dambuwa' me' tindeg a'a tasiggew miya'an?” Masuwey si Petros, pa'inne, “Duma'in.” ¹⁸ Sangem miya'an haggut, hangkan me' dara'akanin duk me' guwaldiyahin magpakellum ebbut duk la'i siye magtengge ngaliput ebbutin ngindāng. Pī isab si Petros patuhut si siye ngindāng.

Binistiga si Isa we' imam nakura'in

(Mateo 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71)

¹⁹ Manjari si Annas, iye bakas imam nakura'in, tinilew-tilew we' ne si Isa sabab me' tindeg-nen duk sabab pagtolo'nen. ²⁰ Nambung si Isa, pa'inne, “Luwal ku magtolo' si me' ka'ekkan a'a, kuwe' dem me' kalanggal-langgalan duk dem langgal hadje pagtipunan kēmon me' Yahudihin. Ga' niya' bakas pagtolo'ku tinapuk. ²¹ We'ey aku tinilewnun? Tilewun me' bakas makakale panolo'kun. Tilewun siye bang ine panolo'ku si siyehin. Kata'uhande du.” ²² Pagbissā si Isa inin, magtawus iye sinampak we' dambuwa' me' guwaldiya mala'ihin duk pa'inne pu si Isa, “Ga' niya' addatnu. Da'a sambunganun imam nakura'in sa iyan.” ²³ Pa'in si Isa si guwaldiyahin,

“Bang sala' binissāku si imam nakura'in, aka-hanun kēmon a'a si paghukuman inin bang ine masala' si binissākun. Saguwa' bang ga' sala' binissākun, we'ey ku sampaknu?” ²⁴ Manjari dina'ak ne si Isa we' si Annas bino'o pī pu si Kayapas, imam nakura'in. Iningketan pe iye.

Masuwey balik si Petros we' duma'in iye tindeg si Isa

(Mateo 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62)

²⁵ Si Simon Petros la'i pe nengge-nengge ngindāng. Tinilew iye we' me' sawe'ne magtenggehin, pa'inde, “Duma'in ke kew isab tindeg a'a miya'an?” Masuwey iye, pa'inne, “Duma'in.” ²⁶ Manjari dambuwa' dara'akan imam nakura'in, ba'an a'a bakas mabutas tayingene we' si Petrosin, missā. Pa'inne pu si Petros, “Duma'in ke kew bakas takiteku la'i si kabbunley nuhut iye?” ²⁷ Masuwey balik si Petros, pa'inne, “Duma'in aku.” Manjari magtawus tingkowak manukin.

Si Isa si harapan Gubnul Pilatus

(Mateo 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5)

²⁸ Subu-subu pe bino'o si Isa amban luma' si Kayapas pī si astana' gubnul bangsa Romahin, saguwa' ga' padiyalem me' nakura' Yahudihin dem astana' pegge' bang siye padiyalem dem luma' duma'in Yahudi, batal siye duk ga'i ne siye makajari palamud magjamu-jamu la'i si Kādja'an Pangessebanin. ²⁹ Hangkan paluwas Gubnul Pilatus pī si siye duk tilewne siye, pa'inne, “Ine

panuntutanbi a'a inin?" ³⁰ Nambung siye, pa'inde, "Ga'i bo'o kami a'a inin pitu si ka'u bang ga' niya' dusene." ³¹ Pa'in Pilatus si siye, "Ka'am ne iye ngahukumne nuhut sara'bin." Nambung me' Yahudihin, pa'inde, "Ga' niya' kapatut kami ngalabo'an sine-sine hukuman pinapatey." ³² Kemon inin umantag supaya tuman bakas pina'in si Isahin bang sa'ingge kamateyenen. ³³ Manjari padiyalem balik si Pilatus dem astana' duk dina'ak we' ne si Isa bino'o pi si iye. Pa'inne pu si Isa, "To'o ke we' ka'u sultan bangsa Yahudihin?" ³⁴ Nambung si Isa, pa'inne, "Amban di pikilannu ke manilew aku inin atawa niya' ke me' a'a seddili bakas ngakahan ka'u sabab aku?" ³⁵ Nambung Pilatus, pa'inne, "We' Yahudi ku? Me' bangsanu du duk me' nakura' imambin hep manōngan ka'u pitu si akuhin. We'ey, ine te' dusenun?" ³⁶ Nambung si Isa, pa'inne, "Pagsultanankun duma'in tu'u si dunya. Bang pagsultanankun tu'u si dunya, asal nungka' me' tindegkun duk ku ga'i tasiggew we' me' nakura' Yahudihin. Awe', pagsultanankun duma'in tu'u si dunya inin." ³⁷ Pa'in Pilatus, "Bang sa iyan, sultan kew hati'?" Pa'in si Isa, "Ka'u ne magpa'inin we' sultan ku. Iye sababnen hangkan ku inanakan duk hangkan ku pitu si dunya, supaya ku kapagtolo' sabab mabennalin. Kemon manuhut mabennalin pakale du si aku." ³⁸ Pa'in Pilatus, "Ine te' mabennalin?"

Si Isa hinukum we' pinapatey
(Mateo 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25)

Pagubus inin bissā Pilatus, paguwa' iye balik pī si me' Yahudihin duk pa'inne si siye, “Ga' niya' takasuwa'ku jānne pangahukumanku a'a inin. ³⁹ Saguwa' katagamanbin kahaba' ta'abut Kādja 'an Pangessebanin, maluwas ku dambuwa' pilisu. Baya' ke ka'am bang paluwasku ka'am sultan me' Yahudihin?” ⁴⁰ Magkalolop me' a'ahin, pa'inde, “Da'a bang a'a iyan. Kabaya'an kamihin si Barabbas.” Si Barabbas inin mundu.

19

¹ Manjari dina'ak we' Pilatus si Isa ilagutan. ² Ubus miya'an ngalakal me' sundaluhin bāhan luhihan, hininang kuwe' korona sultan, duk pinapī we' de si kōk si Isa. Pinasemmekan isab iye we' de juba taluk kuwe' juba sultan. ³ Manjari hininang dagey iye we' de. Magbalik-balik siye pī si iye nalam iye, pa'inde, “Assalamu alaikum, Sultan me' Yahudihin,” ubus bu pinagsampakan we' de. ⁴ Manjari paluwas balik si Pilatus duk pa'inne si me' a'a ma'ekkahin, “Payamanun bi, bo'oku du si Isa paluwas pitu si ka'am supaya kata'uhanbi we' ga' niya' takasuwa'ku jānne pangahukumanku iye.” ⁵ Manjari paluwas isab si Isa, la'i pe lakal luhihanin diyata' kōkne duk magjuba talukin pe iye. Pa'in Pilatus si me' a'ahin, “Payamanun bi a'a inin.” ⁶ Pagkite me' nakura' imamin duk me' guwaldiya si langgal mahadjehin si Isa, magkalolop siye, pa'inde, “Papatayun iye. Lansangun diyata' olom.” Pa'in Pilatus si me' a'ahin, “Baya'-baya'bi ne. Bo'ohun bi iye duk ka'am ne ngalansang iye diyata' olom. Saguwa'

bang aku, ga' niya' takasuwa'ku jānne pamapateyan iye.”⁷ Pa'in me' nakura' Yahudihin si iye, “Pa'in sara' kamihin subey iye pinapatey pegge' pa'inne we' Anak Tuhanin iye.”⁸ Pagkale Pilatus pina'inde inin, pasōng ne talewnen.⁹ Bino'o we' ne si Isa padiyalem balik dem astana' bu tinilew we' ne, pa'inne, “A'a amban kew?” Saguwa' ga' nambung si Isa.¹⁰ Pa'in Pilatus si iye, “We'ey kew ga'i nambung? Ga'i ke kata'uhannu we' taga kapatut ku maluwas ka'u? Duk taga kapatut ku isab ngalansang ka'u diyata' olom duk kew matey.”¹¹ Nambung si Isa, pa'inne, “Bang duma'in Tuhanin mangurungan ka'u kapatutin, ga' niya' kapatutnu ngahukum aku. Hangkan hep a'a manōngan aku pitu si ka'uhin, pasōng hadje dusenen amban dusenun.”¹² Amban miya'an, miha te'ed lān si Pilatus supaya tapaluwasne si Isa. Saguwa' magkalolop ne pa'in me' nakura' Yahudihin, pa'inde, “Bang paluwasnu a'a iyan, duma'in kew bagay Sultan Nakura'in. Sine-sine ngēnan dinen sultan, kuntarahanne Sultan Nakura'in.”

¹³ Pagkale Pilatus pina'inde miya'an, bino'o we' ne si Isa paluwas duk ningkolo' iye si siya pangahukumanin la'i si lugal inēnan “Lame Batu.” Bang si bissā Yahudi, ēnnen “Gabbata.”¹⁴ Ellew miya'an ellew pagpanyap si Kādja'an Pangessebanin duk sōng lettu ne. Manjari pagtingkolo' Pilatus, pa'inne si me' a'ahin, “Payamanun bi, tiya' ne sultanbin.”¹⁵ Saguwa' magkalolop me' a'ahin, pa'inde, “Papatayun ne. Papatayun ne. Lansangun diyata' olom.” Pa'in Pilatus si siye, “Ine? Baya' ka'am da'akku ilansang diyata' olom sultanbin?”

Nambung me' nakura' imamin, pa'inde, “Ga' niya' sultan kami seddili amban Sultan Nakura'in.”
¹⁶ Manjari sinōngan ne we' Pilatus si Isa pī si siye duk iye talansangde diyata' olom pinapatey.

Pangalansang si Isa diyata' olomin

(Mateo 27.23-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43)

¹⁷ Manjari ineddo' ne we' de si Isa duk bino'olom we' de paluwas amban puweblo. Pinapanangkit we' de pu si Isa olom sōng pangalansangan iyehin, tudju pī si lugal inēnan “Lahat Bungkug,” bang si bissā Yahudi, “Golgota.” ¹⁸ Pagtekka la'i, ilansang si Isa we' me' sundaluhin diyata' olomin duk pinatengge we' de olomin diyata' bulak. Niya' isab duwangan a'a ilansang diyata' olomde, dangan si kanawanan si Isa duk dangan si bibanganne. ¹⁹ Niya' sinulat we' Pilatus dina'ak we' ne pinapī diyata' olom si Isahin. Iye inin sinulatnen: “Si Isa, a'a Nasaret, Sultan me' Yahudihin.” ²⁰ Ekka a'a makabatsa sulat inin pegge' lugal pangalansangan si Isahin tapit si Awrusalam duk sinulat inin si bissā Yahudi, si bissā me' a'a Roma, duk si bissā Girik. ²¹ Manjari hap pī me' nakura' imamin pu si Pilatus duk pa'inde si iye, “Ga'i tewwa' sinulatnu miya'an. Da'a iye sulatun ‘Sultan me' Yahudihin’ saguwa' sulatun, ‘Pa'in a'a inin we' iye sultan me' Yahudihin.’ ” ²² Nambung Pilatus, pa'inne, “Bakas tasulatkun ga'i ne kapindahan.” ²³ Pagubus ne ilansang we' me' sundaluhin si Isa, ineddo' we' de me' semmeknen duk binahagi' we' de pina'ampat, da bahagi'-da bahagi' siye dangan. Saguwa' niya' pe dambuwa' badju' si Isa, ga' niya' la'itanne,

tinennun pinadambūs. ²⁴ Pa'in me' sundaluhin si sawe'den, “Da'a garette bi badju' inin. Saguwa' magpuwa'an hadja kite bi. Sine-sine nganda'ag, tepe si iye badju' inin.” Sabab hininang me' sundalu miya'an, tuman tasulat dem kitabin, pina'in la'i,

“Pagbahagi'ande semmekkun duk pagpuwa'ande badju'kun.”

²⁵ La'i si bihing olom pangalansangan si Isahin, magtengge sa'i si Isahin, duk pungtina'i sa'inen, duk Mariyam anda Kolopasin, duk Mariyam dende amban lahat Magdalahin. ²⁶ Takite si Isa sa'inen duk tindegne kinalasahannen la'i. Pa'in si Isa si sa'inen, “Tindegku iyan anaknu ne.” ²⁷ Duk pa'inne si tindegne miya'an, “Iyan ne sa'inun.” Hangkan amban ellew miya'an bino'o ne we' tindeg si Isa miya'an sa'i si Isahin pinatenna' si luma'ne.

Kamatey si Isahin

(Mateo 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49)

²⁸ Manjari inin, kata'uhan si Isa we' kēmon pinahinang si iyehin ubus ne duk jukup ne. Manjari pa'inne, “Lekkakan ku.” Pa'inne inin supaya tuman tasulat dem kitabin. ²⁹ Niya' andang la'i binettad poga isihan ininum. Pagkale me' sundaluhin pina'in si Isahin, ngeddo' siye kuwe' gapas bu ilebbagan we' de dem ininum. Ubus, pinapī we' de si tunggu kayu-kayu bu pina'abut pī si behe si Isa. ³⁰ Pagubus miya'an tasessep si Isa, pa'inne, “Ubus ne hinangkun.” Manjari patondok iye duk bekkat ne napasnen.

Ilogsok seddi si Isahin

³¹ Pegge' ellew Juma'at hep miya'an, hap pī me' nakura' Yahudihin ma'id pu si Pilatus we' da'akde ne pinolong pusu' me' a'a tellungan ilansang diyata' olomin duk siye mura matey duk ne talebbes pādpād ga' pe ta'abut ellew li'ihin. Ga'i siye mabaya' we' inambanan me' bangkeyin diyata' olom baytu ellew Sabtu', pegge' ellew li'i miya'an asal ellew hadje. ³² Hangkan pī me' sundaluhin duk pinolong we' de dehellu me' pusu' sawe' si Isa duwangan ilansang diyata' olomin. ³³ Saguwa' pagtapit ne siye pu si Isa, takitede we' matey ne hati' iye, hangkan ga' ne polongde pusu'nen. ³⁴ Saguwa' dangan me' sundaluhin, ilogsok we' ne duk budjakne seddi si Isahin. Magtawus pabu'us laha'in magsaget duk bohe'. ³⁵ (A'a mangite ma'umantag pu si Isa inin, sinulat we' ne sabab inin supaya ka'am kahagad. A'a manulat inin kapingandelan duk bennal panaksi'nen.) ³⁶ Sabab me' ma'umantag pu si Isa miya'an, tuman tasulat dem kitabin. Pina'in la'i, "Ga' niya' polong bisan dambuwa' tolangne." ³⁷ Duk niya' isab da ayat tasulat dem kitab, pina'in, "Payamande du a'a bakas ilogsokden."

Pangubul si Isahin

(Mateo 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56)

³⁸ Manjari, niya' dambuwa' a'a amban lahat Ari-mati, ēnnen si Yusup. Si Yusup inin tindeg si Isa du isab saguwa' ga' iye magpatampal pegge' tinalew iye si me' nakura' Yahudihin. Pī iye pu si Pilatus

duk pākune ngeddo' bangkey si Isahin. Dina'ak ne iye we' Pilatus, hangkan pī iye duk ilebbes we' ne bangkey si Isahin amban diyata' olom. ³⁹ Nuhut isab Nikodemus pu si Yusup. Iye hep a'a bakas mapī pu si Isa sangemin. Magbo'o Nikodemus duwe bayu' laksi' ēnnen mira duk alos pinagsaget. Bohatannen niya' limempū' kilu. ⁴⁰ Ineddo' we' de bangkey si Isahin duk sinaput we' de dem kakana' pinagtuhut duk laksi'in, sa addat bangsa Yahudihin bang siye magsaput a'a matey. ⁴¹ La'i si antag pamapateyan si Isahin, niya' kabbun. La'i dem kabbun miya'an niya' lingab pangubulan, ba'ahu pe, ga' pe bakas kapangubulan. ⁴² La'i si Isa kinubul we' de pegge' tapit du si lugal pamapateyan iyehin duk pegge' sōng ne sangem Sabtu', ellew li'i me' Yahudihin.

20

Ka'ellum si Isa balikin

(Mateo 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12)

¹ Subu-subu pe te'ed ellew Ahadin, lindem pe, hap pī si kubul si Mariyam, dende amban Magdalahin. Takitene we' bakas inānan ne batu tampeng kubulin. ² Hangkan magubas iye pī ngakan si Simon Petros duk tindeg si Isa dambuwa' kinalasahannen. Pa'inne si siye, “Ga' ne la'i Panuhutanten bi. Niya' bakas ngānanne amban dem kubul. Inday, ga'i kata'uhan kami bang antag pamo'ohande iyehin.”

³ Manjari si Petros duk tindeg dambuwa'in magtawus hap pī si kubul. ⁴ Magubas siye saguwa' dambuwa'in lakkes amban si Petros duk dehellu

iye tekka la'i si kubul. ⁵ Pakokko' iye pasip
 padiyalem kubul duk takitene saput si Isahin la'i.
 Saguwa' ga' iye padiyalem. ⁶ Manjari tekka ne si
 Simon Petros amban dambulihanne duk nalus pi
 padiyalem kubul. Takitene saputin la'i. ⁷ Takitene
 isab pis-pis bakas pamutus kōk si Isahin, ga'
 magdānun duk saputin saguwa' seddilian dine
 ilikid. ⁸ Manjari dambuwa'in, iye madumehellu
 matekka si kubulin, padiyalem isab. Pagkitene
 saputin, kahagad iye we' ellum ne si Isa balik.
⁹ Niya' du tasulat dem kitab sabab si Isa we' subey
 iye ellum balik amban kamateynen, saguwa' ga'
 pe miya'an tahātide. ¹⁰ Manjari hap luma' ne siye.

Pakite si Isa pu si Mariyam, dende amban Mag-
dalihin

(Mateo 28.9-10; Markus 16.9-11)

¹¹ Saguwa' si Mariyam nengge-nengge ne pa'in
 la'i si bihing kubul magtangis. Sasangne mag-
 tangisin, pakokko' iye pasip dem kubul. ¹² Ngite
 iye duwe mala'ikat magsemmek pote' ningkolo'
 la'i si antag bakas pamabākan si Isahin, dangan si
 antag kōkne duk dangan si antag bettisne. ¹³ Pa'in
 me' mala'ikatin si iye, “Dende, we'ey kew mag-
 tangis?” Nambung Mariyam, pa'inne, “Pegge'
 iyu' ubus bo'ode tahala' bangkey Panuhutankun,
 bu ga'i kata'uhanku bang antag pamo'ohande
 iyehin.” ¹⁴ Pagubus inin bissāne, pahaleng iye
 duk takitene si Isa nengge-nengge la'i, saguwa'
 ga' takilalene we' si Isa miya'an. ¹⁵ Pa'in si
 Isa si iye, “Dende, we'ey kew magtangis? Sine
 pinihanun?” Kannal Mariyam we' a'a miya'an

tunggu' kabbunin. Pa'inne si a'ahin, “Tuwan, bang ka'u mangeddo' bangkey si Isahin, akahanun ku bang antag pamo'ohannu iyehin, duk ku tapī ngeddo'ne balik.” ¹⁶ Pa'in si Isa si iye, “Mariyam.” Magtawus harapne si Isa duk pa'inne si bissā Yahudi, “O Rabbuni.” Hätinen, “Guru.” ¹⁷ Pa'in si Isa si iye, “Da'a ku kaputanun pegge' ga' pe ku tapole' pī si Samakun. Saguwa' pī kew si me' pungtina'ikun duk akahanun siye we' mole' ku pī si Samakun duk Tuhankun. Iye du isab Samabin duk Tuhanbin.” ¹⁸ Hangkan hap pī ne Mariyam, dende amban Magdalahin, si me' tindeg si Isahin ngakahan siye, pa'inne, “Bakas kiteku Panuhutanten bi.” Duk inakahan ne siye we' ne me' bakas pina'in si Isa si iyehin.

Pakite si Isa si me' tindeggen

(Mateo 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49)

¹⁹ Pagsangem ne ellew Ahad miya'an, magtipun me' tindeg si Isahin dem luma'. Binagat we' de me' gawangin pegge' tinalew siye si me' nakura' Yahudihin. Bessuwang si Isa nengge si tengnga'de duk pa'inne si siye, “Karayaw sanyang dem ateybin.” ²⁰ Manjari pinakitehan we'ne si siye me' pali' tangannen duk pali' seddinen. Kēgan te'ed me' tindeggen pagkitede Panuhutanden. ²¹ Pa'in si Isa balik si siye, “Karayaw sanyang dem ateybin. Kuwe' panganda'ak Samaku aku mapituhin, damikkiyan iye du isab panganda'akanku ka'amin.” ²² Ubus iye missā, nihup iye pī si siye duk pa'inne, “Tayima'un bi ne Niyawa Sutsihin. ²³ Bang ampunbi duse a'ahin ampun Tuhanin du

isab duseden. Bang ga'i ampunbi, ga'i du isab ampun Tuhanin."

Si Isa duk si Tomas

²⁴ Waktu paguwa' si Isa si me' tindegne miya'an, baytu ga' la'i si Tomas. Si Tomas inin dangan me' tindeg si Isa sampū' duk duwehin, ugey-ugeyenen si Kambal. ²⁵ Manjari inakahan si Tomas we' de, pa'inde, "Bakas takite kami Panuhutan-ten bi." Saguwa' pa'in si Tomas, "Bang ga'i du takiteku duk duwe matakun inin duk tasagsadku me' pali' lansang si pat tangannen duk bang ga'i du ta'antanku pali' si seddinen, asal ga'i ku kahagad."

²⁶ Paglabey da simana, magtipun ne isab me' tindeg si Isahin dem luma' duk la'i ne si Tomas. Bagat me' gawangin saguwa' bessuwang si Isa nengge si tengnga'de duk pa'inne, "Karayaw sanyang dem ateybin." ²⁷ Manjari pa'inne pu si Tomas, "Payamanun me' tangankun. Sagsadun. Pasōngun tangannun pitu duk antanun pali' seddikun. Da'a ne kew duwe-duwehan. Kahagad ne kew te'ed." ²⁸ Sambat si Tomas sa', "Ka'u Panuhutankun duk ka'u Tuhankun." ²⁹ Pa'in si Isa si iye, "Hangkan ke kew kahagad pegge' takitenu ne ku? Asal kēgan te'ed me' makahagad si akuhin bisan ku ga' kitede."

We'ey kitab inin sinulat

³⁰ Ekka pe me' hinangan maka'ulali' seddili tahnang si Isa si pagmatahan me' tindegne, ga' tasulat na'an si kitab inin. ³¹ Saguwa' me' sinulat matu'u inin, sinulat supaya du kahagadbi we' si

Isa asal Almasihin ne, Anak Tuhanin, duk supaya ka'urungan ka'am umul salama-lama sabab sandelbi si iyehin.

21

Pakite si Isa si me' tindegne pitu'in

¹ Pagpuwas bang piyem bahangi, pakite ne isab si Isa balik si me' tindegne la'i si higad lamew Tiberi. Sa inin pagpakitene dinen si siye. ² Si Simon Petros la'i miya'an magtuhut duk si Tomas, inēnande si Kambalin duk si Natanael, a'a amban Kana la'i si lahat Jalilin. La'i du isab nuhut siye me' anak si Sebedehin duk duwangan pe me' tindeg si Isa seddili. ³ Pa'in si Simon Petros, “Tiya' ku pī magpokot.” “Nuhut kami,” pa'in me' sinduwehin. Manjari pī ne siye duk pasakey siye si bangka'. Saguwa' kellowan miya'an ga' niya' kenna ta'eddo'de. ⁴ Pagkellat mata ellewin, la'i si Isa nengge-nengge si higad saguwa' ga' iye takilale we' me' tindegne. ⁵ Ngalingan iye pī si siye, pa'inne, “Me' bagay, ga' ke niya' ta'eddo'bi?” “Ga',” pa'inde. ⁶ Pa'in si Isa, “Teppadanun bi pokotbin lu'u si pakanawanan bangka'bin duk ka'am maka'eddo'.” Hangkan tineppadan we' de pokotden. Ga' takole'de ngonot pokotin pī dem bangka' hawal ekka kenna ta'eddo'den. ⁷ Manjari pa'in tindeg kinalasahan si Isahin pu si Petros, “Panuhutanin hep ī.” Pagkale si Simon Petros inin, inasek we' ne badju'nen pegge' bakas magluwas iye, bu patugpa' iye dem lamew hap pī pu si Isa. ⁸ Me' sinduwehin musey tudju higad ngangguyud pokot penno' we' kennahin. Tapit du

siye si higad, niya' du me' limempū' deppe tala-
 nen. ⁹ Pagduwa'ide si higad, ngite siye kenna tin-
 unu' diyata' bale duk niya' pan isab. ¹⁰ Pa'in si Isa
 si siye, “Bo'ohanun bi ku pitu kenna ta'eddo'bin.”
¹¹ Hangkan pī si Simon Petros dem bangka' bu
 ilalas we' ne pokotin pī si higad. Penno' pokotin
 we' kenna hadje, dahatus duk limempuk-tellu
 ekkahannen. Saguwa' pokotin ga' garet bisan du
 ekka te'ed isinen. ¹² Manjari pa'in si Isa si siye,
 “Dayi' ka'am pitu mangan.” Ga' niya' me' tindeg-
 nen makatawakkal nilew iye bang sine iye, pegge'
 kata'uhande du we' iye Panuhutanden. ¹³ Pī si Isa
 ngeddo' panin duk kennahin duk pinangurung
 we' ne si siye. ¹⁴ Kamintellune ne inin si Isa pakite
 si me' tindegnen kemuwe pinakellum iye balik
 amban kamateynen.

Si Isa duk si Petros

¹⁵ Pagubus siye mangan, pa'in si Isa pu si Si-
 mon Petros, “Simon, anak si Yahiya, hadje ke
 lasanu si akuhin amban lasa me' sawe'nu inin?”
 “Awe', Tuwan,” pa'inne, “kata'uhannu we' malasa
 ku si ka'u.” Pa'in si Isa, “Na, ipatun me' a'a
 suku' si akuhin, kuwe' pastul ngipat me' anak bili-
 bilinen.” ¹⁶ Tinilew iye we' si Isa kaminduwenen,
 pa'inne, “Simon, anak si Yahiya, malasa ke kew
 si aku?” “Awe', Tuwan,” pa'inne, “kata'uhannu
 we' malasa ku si ka'u.” Pa'in si Isa si iye,
 “Na, pastulanun me' bili-bilikun, hātinen me' a'a
 suku' si akuhin.” ¹⁷ Kamintellunen tilew si Isa
 iye, pa'inne, “Simon, anak si Yahiya, malasa ke
 kew si aku?” Dukka si Petros pegge' tinilew pe
 iye we' si Isa kamintellunen, “Malasa ke kew

si aku?” Nambung si Petros, pa'inne, “Tuwan, kata'uhannu kēmon-kēmonin. Kata'uhannu we' malasa ku si ka'u.” Pa'in si Isa, “Na, ipatun me' bili-bilikun, hātinen me' a'a suku' si akuhin. ¹⁸ Sabennal akahante kew,” pa'in si Isa, “ka-bata'nun nemmekan kew dinu, duk lumengngan kew tungan-tungan kabaya'annu. Saguwa' bang bahi' ne kew, padeppe du kew duk seddili masemmekan ka'uhin duk bo'one kew pī si antag ga'i kabaya'annu papīhan.” ¹⁹ Pa'in si Isa inin pangakane bang sa'ingge pamapatey si Petrosin supaya tapudji Tuhanin. Duk pa'in si Isa pe si iye, “Nuhut kew aku.”

Si Isa duk tindegne dambuwa'in

²⁰ Manjari pahaleng si Petros duk kitene paturul tindeg kinalasahan si Isahin. Iye hep miya'an mapatapit pu si Isa sasangde mamangan sangemin duk manilew si Isahin, pa'inne, “Tuwan, sine te' sōng mamuddihan ka'uhin?” ²¹ Pagkite si Petros tindeg si Isa dambuwa' inin, pa'inne pu si Isa, “Tuwan, sa'ingge isab iye miya'an?” ²² Pa'in si Isa pu si Petros, “Bang sa'upama kabaya'ankun we' ellum iye sampay balik ku si dunya, ga' niya' lamudnu. Nuhut kew hadja aku.” ²³ Manjari bawag suwi-suwihin pī si me' katindegan si Isahin we' tindegne dambuwa' inin ga'i matey. Bu pa'in, ga' hep si Isa magpa'in we' ga' iye matey. Iye hadja pina'innen, we' bang sa'upama kabaya'annen we' tindegne inin ellum sampay balik iye pitu si dunya, ga' niya' lamud si Petros. ²⁴ Tindeg si Isa sinuwi-suwi inin, iye ne inin magaka-aka sabab me' malumabey inin, duk iye isab manulat inin

kēmon. Duk kata'uhan kami we' asal to'o me' inakanen.

Panambusannen

²⁵ Ekka pe te'ed me' hinang seddili bakas tahnang si Isa ga' tasulat. Bang sinulat kēmon dem kitab, kumpasku ga'i siguwe tu'u si dunya kēmon kitab subey sinulatin.

Yakan Bible
Ruth, Jonah, the New Testament, and portions of
Genesis in the Yakan language of the Republic of the
Philippines

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yakan

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-06-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0001493b-891c-5dba-a045-693804fc5034